Поштарина паушалована.

Шумарски лист

Издаје Југословенско Шумарско Удружење.

Уређује редакциони одбор. — Главни и одговорни уредник:
Проф. др. Александар Угреновић

Бр. 6. Загреб, 1. јуна 1925. Год. 49.

Садржај:

Федор Радченко: „О подизању црногорских шума“, — Prof. ing. Veselý: „Grafičke tabele za kubisanje“. — J. M. Јекић: „О шумским ценовницима“. — Ing. A. Šivic: „Gozdarstvo Slovenije“. — Dr. Hufnagl — prof. Veseli: „Praktično uređivanje šuma“. — Nauka i nastava. — Законодавство. — Literatura. — „Југ. Шум. Удружење“. — Bilješke. — Личне вести. — Oglasi.

No. 6e 49 Année

Revue Forestière

Pour les affaires forestières, de l'industrie et du commerce de bois.
Rédigée par le Comité de Rédaction.
Rédacteur en chef: Prof. dr. Aleksandar Ugrenović
Edition de l'Union Forestière Iougoslave 2 Rue Vukotinović Zagreb, Iougoslavie.
Paraît chaque mois. Conditions de l'abonnement pour l'étranger Din. 120 par an.
Résumés en langue française.

Sommaire:

Fed. Radčenko: „Reboisement et restaúration des forêts en Monténégro“ — Prof. Veselý: „Tables graphiques de cubage“. — Jov. Jekić: „Sur les tarifs forestiers“. — Ing. Šivic: „Les affaires forestières de Slovénie“. — Dr. Hufnagl - prof. Veseli: „L'aménagement des forêts pratique“. — L'enseignement et les sciences — Législation. — Bibliographie. — Union. — Notices. — Nominations et mutations. — Adjudications.

Šumarski list

izlazi svakog prvog u mjesecu na 3—5 tiskanih araka.

Članovi redovni J. Š. U. dobivaju ga besplatno nakon podmirenja članskog god. doprinosa od 50 Din.

Članovi pomagači a) kategorije plaćaju godišnje 25 Din.
b) „ „ „ 100 Din.

Članovi utemeljitelji i dobrotvori dobivaju ga nakon jednokratnog doprinosa od 500 dot. 3000 Din.

Pretplata za nečlanove iznosi godišnje 100 Din.

Pretplata se šalje za članove iz Slovenije na Podružnicu J. Š. U. u Ljubljani na ček. broj 11.054 ili po poštnoj nakaznici, za sve ostale pak na ček. J. Š. U. 34.293 ili na adresu blagajnika: Zagreb, Vukotinovićeva ulica 2.

Uredništvo i uprava nalazi se u Šumarskom domu Zagreb, Vukotinovićeva ul. 2. Telefon 6—60.

Za oglase plaća se:

Za stalne oglase ((inserate) kao i za dražbene oglase:

1/1 strana 500 (petstotina) Din. 1/4 strane 175 (stosedemdesetpet) Din.
1/2 strane 300 (tristotine) Din. 1/8 strane 90 (devedeset) Din.

Kod trokratnog oglašivanja daje se 15%, kod šesterokratnog 30% i kod dvanaesterokratnog 50% popusta.

Sakupljači oglasa dobivaju nagradu.

Za šumske industrije i trgovce drva:

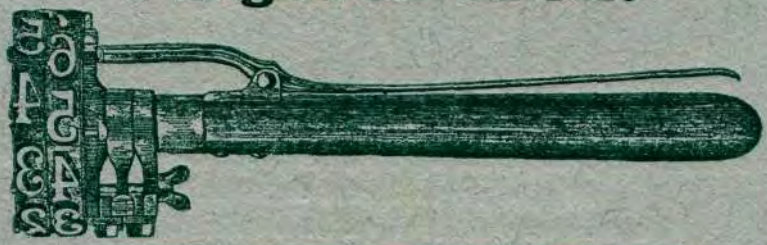

Pravi Göhlerovi kolobroji, šumski čekići, čekići za daske, klupe za mjerenje, vrpce za mjerenje, brojevi iz ocijeli u svim veličinama najbolje vrsti, šumske krede i olovke kod

Šandora Schnellera

rezbara

ZAGREB, STROSSMAJEROVA ULICA BROJ 6.

Федор Радченко [Никшић]:

О подизању црногорских шума.[1]

У генералном нацрту пошумљавања шумских голети у целој Краљевини Црна Гора мора заузети једно од најглавнијих места између осталих кршевитих покрајина.

Већ је крајње време да се вештачком пошумљавању црногорских голети посвети много већа пажња, него што је то досад бивало.

Из података, са којима располажемо за сада и то за највећи никшићски округ, видимо, да од целокупне његове површине од 379.900 ха припада: шумама и шумским голетима 30.6%; пољопривредном искоришћивању 23.6% а осталих 45.8% сачињавају кршевити и неплодни предели.

Ови су подаци и одвише провизорни, али и они красноречиво говоре да мало не половина површине само никшићског округа спада у неплодне пределе.

Додајте још површину голети опкољених шумама и видећете да већа половина целог округа представља голи, неплодни и тужни крш.

Кад још замислите да се никшићски округ сматра као један од најшумовитијих, шта треба рећи за подгорички и цетињски округ, који се у шумском погледу могу управо назвати кршевитим пустињама.

Ослањати се потпуно на природно подизање шума, овде је ствар одвише проблематична, јер су постојеће шуме већином преживеле, и болесне, а услед тога и мало родне.

Кад ће доћи светли дан искоришћивања месних шума, то се не зна, али то ће бити дан правог подмлађивања, спаса и васкресења црногорских шума а с тим оживљавања и економског напретка покрајине.

Ми не можемо ускоро рачунати на тај дан и само га стрпљиво очекивати, него се мора рачунати са стварним чињеницама које су јасне и разумљиве:

1. пропадање постојећих шума и
2. пуна оскудица младог и здравог нараштаја — подмлатка, —тог залога сваке срећне будућности на кршевитом тлу.

[1] У жељи да обухватимо и прикажемо шумарске прилике цијеле наше отаџбине доносимо овај — иако фрагментарни — приказ црногорског шумарства. — Уредништво.

Ми, стручњаци, морамо детаљно проучити корен зла пропадања овдашњих шума и свима силама и могућим мерама морамо спречити, ако не и уклонити наступајућу опасност.

Палијативно овђе ће се само утрошити снаге и средства а мало помоћи. Потребне су мере систематске, ослоњене на строго научну основу и морају бити мелиоративног карактера, јер се зло укорењавало широко и дубоко многа и многа стољећа.

Кад почнемо да анализујемо два од наведених фактора пропадања црногорских шума постојећих и будућих, видимо да су они врло тесно међу собом повезани и један од другога потиче.

Услед тога било би логично и економски рационално отворити борбу на оба фронта заједно. Али свака културна мера јако је везана са економским могућностима и мора бити тако изведена да брже дође до истог циља са најмањим трошковима а и буде у сагласности са постојећим научним методима.

Дакле, узимајући све то у обзир, пита се: како ће се приступити рационалније у овом конкретном случају подизању црногорских шума?

Одговорити изрично на ово питање — значи дати неки тачни и одређен recept. А то би било и одвише самопоуздано за једног шумара, јер шумарска наука у колико је научна дисциплина у толико и захтева од стручњака, поред искуства, вештине и — готово би рекли — уметности, а то се не да уложити у границе рецептуре.

Овде треба да буде цењено свако стручно мишљење, а које потиче из знања, искуства и — умешности.

Како је речено, најбоље би било приметити овде обе врсте радова: 1. експлоатацију старих шума и 2. природно и вештачко пошумљивање.

Експлоатација месних шума је најцелисходнија мера за подизање шума у широком смислу речи.

Кад наглашавамо неопходност експлоатисања шума, не треба ту разумети барбарску »експлоатацију« која је била и спроводи се навелико у овоме крају. Ја разумијевам стручну, рационалну експлоатацију, одговарајућу принципима потрајног газдинства и чувања снаге тла.

Овака се експлоатација овде не може одмах спроводити, јер томе стоје на путу многи и многи чиниоци, у прву руку материјални. Неопходно је за тај велики посао придобити огромни капитал из унутрашњости или са стране. Неопходна је претходна израда главне жељезничке пруге и омањих шумских огранака као и колских путева, јер овде готово и нема путева, који би се одмах могли употребити при искоришћивању шума. Неопходна је градња жичара, станица, слагалишта, набавка вагона, локомотива и т. д.

Познавајући месне прилике само са једне стране теренског рељефа, може се замислити колико огромно предузеће мора бити експлоатација овдашњих шума! И не набрајајући многих других околности, већ само извођење указаних претходних радова за екс-

плоатацију захтева колосални капитал у готову, а који надмашује моћ једног просечног приватног предузећа.

Делимична експлоатација појединих комплекса овде може бити само на штету и по мештане и по саме шуме, а сигурно и за експлоататора.

У Црној Гори, кад се говори о експлоатацији њезиних шума, замишља се да се она мора спроводити на територији најмање целог округа. Са том експлоатацијом скопчано и економско подизање у свим гранама живота целе покрајине с темеља. А то и с правом, јер за сада црногорске шуме једина су нада и једино богатство ове груде крша, а зато нико и не мисли на ситнију парцеларну експлоатацију.

Из горњег се да са сигурношћу закључити, да је експлоатација црногорских шума, то животно питање целе покрајине, веома тешко остварљиво у блиској будућности и не зависи само од стручне неопходности.

Оставимо њу на час по страни у жељи, да тај дан што пре дође.

Погледајмо ближе, да ли би се могло у садашњим стручним и материјалним приликама помоћи томе циљу са друге стране — вештачким начином засигурати будућност шума.

Разуме се, и овај племенити задатак спор је и решава се снагом и предузимљивошћу читавог низа људских генерација. Али по моме схватању и ми морамо и можемо учинити у том правцу један предусретљиви корак и дати импулс за напредовање тог спасоносног рада идућим и сигурно јачим нараштајима.

Ми нећемо остати осамљени, помагаће нас у томе и природа, прво — мање, даље — више, јер ћемо и ми стварати својом вештином згодне прилике и за природно зашумљивање.

У главноме за сврху вештачког пошумљавања шумских голети у Црној Гори, као и свуда, потребна су два главна фактора: 1. средства и 2. стручно, искусно и савесно особље.

Најтежа је ствар — пронаћи и засигурати потребна средства, јер она морају бити велика, а главно притицање њихово мора бити систематско.

Како при извођењу сваког културног рада мелиорационог карактера, који ће се амортизирати тек у далекој будућности, неопходно је оснивање једног државног фонда за мелиорације у шумарству. У оснивању и подржавању тога фонда треба да учествује држава а и сваки грађанин који ма шта има са шумама, или шумским производима.

Темељ једног оваког фонда већ је ударен иницијативом Министарства Шума и Рудника оснивањем фонда за пошумљивање.[2]

Тај се фонд у главном саставља од наплате 6% од спекулативних купо-продаја шумских производа.

Многе шумарске установе у Краљевини а нарочито оне, које имају велике просторе државних шума и у местима са развијеном

[2] Такав фонд је предвиђен и новим законом о шумама. Уредништво.

шумском индустријом и широким искоришћивањем шума, доприносе у тај фонд знатне улоге. Али има много Управа, које су пасивне у прикупљању прихода и немају могућности да активно помажу фонд. У већини случајева то се дешава због тога, што шуме у њиховом подручју нису још разграничене а простор државних шума врло је мален или таквих шума и никако нема. У последњу категорију спадају и Управе Црне Горе.

На пример, Шумска Управа у Никшићу у свом делокругу нема никако државних шума, него под њезину управу спадају само 4—5.000 ха шума секвестрираних. Остале шуме спадају у разне категорије недржавних, а којима рукују обласни и сремски шумарски референти као надзорно-полицијска власт.

Али без обзира на то, могло би се и од пасивних Управа бар нешто допринети у фонд за пошумљивање, јер оне највише требају средства за културне радове на својим територијама.

Свакако и у пасивним крајевима постоји живи промет грађе и дрва, макар и на рачун недржавних шума а у циљу спекулације. Нарочито овде би се могло узети у обзир огревно дрво, које у току године у приличној количини троше вароши. Варошке општине имају од тога промета приличне приходе, јер, на пр. у Никшићу узимају на јавном тргу од сваких кола или саоница дрва по 2 динара општинске дације, а од товара нешто мање.

Зашто се не би поред те општинске дације, а која може бити и мања, узимала дација и за фонд пошумљивања као нека врста таксе. У току године то би дало приличну суму, која би се могла додељивати оној установи, која врши пошумљивање.

Пошто су шуме овде великом већином комунална својина општина, села и братстава, а које искоришћују само неколицина финанцијски моћнијих лица не дајући комуници ништа, зашто не би општине наплаћивале од ових спекуланата поред шумске таксе још извесни % за државни фонд пошумљивања?

Оправдање за наплаћивање % за пошумљивање налазим и у томе, да овдашње шумске голети намењене пошумљивању припадају искључиво категорији недржавних шума.

Али то све требало би да буде регулисано државним законодавством. Апостолско проповедање има своју добру страну, али овде се морају применити и полицијске мере,[3] јер је у питању будућност једне целе покрајине.

Црногорски распис о шумама бр. 2404 од 1909 год., а којим се руководе све шумарске установе у Црној Гори, толико је застарео, толико је примитиван, да чини више штете по шуме него користи, а и не одговара стварном стању данашњег административног уређења ове покрајине.

---

[3] У питању зашумљавања кршких голети ми остајемо на гледишту, које је заузело Удружење, доносећи свој пројекат Закона о Шумама. Баш су полицијске мјере биле оне, које су тражиле, да се питању крша да засебан положај унутар закона о шумама. Уредништво.

С тога — маса несугласица, разних тумачења, разговора, али ништа се не ради, јер се тачно не зна ко је надлежан да по тим прописима поступа.

Дакле, изједначењем Закона о Шумама и проширењем за целу Краљевину, могао би се постићи и већи прилив средстава за фонд пошумљавања.

Друго питање стручног особља уопште је активно за целокупну Краљевину, али свакако не безнадно, јер се сваке године стварају нови стручњаци и помоћно особље. Специјализацију у раду дају саме околности, сам карактер шумарства. У тим или другим местима и ствара се кадар стручњака и за пошумљивање.[4]

У Црној Гори ово је питање активније но игде. Овдашње Управе морају се задовољавати најпримитивнијом шумском жандармеријом без школе т. зв. привременим чуварима. Али и од ових могу се створити макар само за први мах савесни надзорници рада и употребити их на пр. за сакупљање шумског семена.

Ја хоћу овим да кажем ,да се и постојећим силама може продуктивно радити.

Сем тога шумарске установе у Црној Гори услед понестатка државних шума већином концентришу у себи надзорно-полицијске функције. Стога је и природно њима наметнуто и вршење културних радова око пошмуљивања голети, јер и њихова слаба активност у главноме је резултат понестатка шума уопште. На крају и једнострана полицијско-надзорна функција је врло сува и мртва работа за једног стручњака. Свако треба да тежи за продуктивношћу у својој струци, да буде зидар општедржавног напретка.

Шумска је Управа у Никшићу већ учинила у том правцу прве кораке и, како изгледа, са доста повољним успехом. Паралелно иде само собом и проучавање месних климатских, земљишних и економских прилика покрајине, т. ј. прикупљање података, што је од велике користи за даљи развитак шумарства у Црној Гори.

Пионирство у шумарству као и свако пионирство, тешка је ствар, а нарочито кад унаоколо не видиш пријатељства и љубави ка започетом послу, али се на то не треба освртати.

Према показаном искуству најбоље су врсте за вештачко пошумљивање овде: багрем (Robinia pseudoacacia), бели бор (Pinus silvestris), црни бор (Pinus austriaca), јасен (Fraxinus excelsior),, и смрека (Picea excelsa), од споредних — липа (Tilia parvifolia).

Багрем је управо једна незамењива врста по нижим местима и узбрдицама, јер брзо расте, успева на посном и танком земљишту и подноси сушно време.

---

[4] Ово је сувише идеално речено. Само практично стварање стручњака за Крш не чини нам се довољно. Ми знамо врло добро, да значење крша у наставним основама наших факултета није онако оцијењено, како то тражи важност кршког питања по наше шумарство. Пошумљавање крша за нас је тако голем проблем, да он тражи неко специјално образовање већ на факултетима. Уредништво.

Главни услов успеха пошумљавања овде је влага. Годишњи водени се талог расподељује веома неравномерно, а већином кречњачава подлога не задржава влаге услед чега често и најобилнији талози остају неискоришћени за биљке. Зими је влаге највише, али она брзо с првим топлим данима, пролази без трага и рано с пролећа већ почиње суша, која траје готово до јесени.

Бивају случајеви, као прошле године, да због суше пресушују и најдубљи бунари. И ове зиме киша и снег готово нису падали, а стални ветар и сунце потпуно исушују тло, претварају га у прашину и огољују корење младих садница.

Оваке климатске крајности подносе готово једино багрем и црни бор.

Сем тога овде у задатку о пошумљивању стоји на првом месту стварање и одржавање плодног тла. Багрем својим растом и системом корења задовољава и томе циљу.[5] Багрем се може успешно употребити и за подизање изданачке шуме, јер тера јаке и многобројне изданке.

Багремовина је добра као огревни и дрводелски материјал.

На високим местима добро успева бели и црни бор, смрека, јасен а на нижим — липа.

Под засеном ових врста изгледа добро би успела јела на богатијим местима. Али сакупљање јеловог семена захтева нарочитих справа, опрезности и знања, што се не може захтевати од овдашњих чувара и то је једна незгодност ове врсте.

У овим крајевима у више случајева веома олакшавају и убрзавају рад на пресађивању садница клинасте гвоздене лопате (садиљке), — тешке 5—7 кгр. Лопате треба да буду гвоздене, а не челичне, јер се ове ломе на кршу, тешко их је поправити, док гвоздене може израдити сваки ковач а и поправити се дају домаћим средствима услед виткости гвожђа.

Пресађивање садница овде треба вршити у јесен, јер пролетње сађење тешко успева.

Разуме се за радове на пошумљавању требају не само средства, него у већој мери тачно и неумољиво законодавство. Овде су такве прилике да је лакше пошумити неплодни крш, него ли сачувати пошумљена места од стоке и човека. Нико од надлежних не може стати на пут дво- и четвороногим шумским злочинцима, јер нема тачних и јасних законских основа.

Разумије се, да мали покушај једне Управе не казује много. Али прегнуће у изабраном правцу свих установа, свих грађана и самоуправних јединица Црне Горе дало би по мом мишљењу скори и осетни резултат.

---

[5] Ово заговарање и преферисање багрема код зашумљавања голетиваља разумјети код писца, који ту склоност багрему доноси из Русије као своје отаџбине. Уредништво.

У тежњи да се зашуми и заштити овај тужни крш, морају се окупити сви, који воле ову јуначку камену покрајину и, не чекајући док дођу са стране туђи капитали, почети и непрекидно спроводити једини овде за сада спасоносни рад — пошумљавање шумских голети.

Reboisement et restauration des forêts en Monténégro.

L' auteur décrit les difficultes qui aggravissent l' utilisation, le reboisement et la restauration des forêts en Monténégro. Il fait des propositions concernant l' encouragement de ces travaux.

Rédaction.

Prof. ing. Josip Veselý [Zagreb]:

Grafičke tabele za kubisanje trupaca i gredâ.[1]

Današnje je doba okarakterisano hitnjom. Posvuda nailazimo nastojanje, kako bi se u što kraće vrijeme, te sa što manje troška izvršio neki rad. Kod toga se stavljaju u službu praktičnog rada sva raspoloživa naučna, mehanička i manuelna sredstva, odnosno sposobnosti.

Napose tehnika nastoji, da vrijeme potrebno za izvršenje nekog rada svede na minimum. Ona nastoji da to poluči sistematskim proučavanjem rada, obzirom na način i okolnosti, pod kojima se on vrši i obzirom na potrebu vremena za besprekorno izvršenje njegovo.

Na osnovu ovih proučavanja ustanovljuje se minimum potrebnog radnog vremena za izvršenje nekog rada. Kod toga se upotrebljava ono, za što je pomenutim proučavanjem utvrđeno, da odgovara svrsi (kretnje, pomagala, dispozicija istih, odnosno materijala potrebnog za proizvodnju).

Napose su bili — a jesu još i danas — predmet pomnog proučavanja svi radovi, koji se mnogo puta ponavljaju. Odatle je proizašlo današnje naučno organizovanje rada u tvornicama, poduzećima, na gradnjama itd.

Pomenuta nastojanja protežu se u glavnom na organizaciju i ekonomiju mehaničkog i manuelnog rada, te su tek u novije doba postala predmet naučnog proučavanja. U nauci, napose u tehničkoj te u primjenjenoj matematici, već odavno se upotrebljuju razna pomagala u obliku numeričkih i grafičkih tabela, računskih strojeva i računala, da bi se skratilo ono dugotrajno i zamarajuće rješavanje raznih računskih operacija koje se ponavljaju. Isti cilj imaju n. pr. u praktičnoj geometriji, t. j. geodeziji različiti formulari za geodetske operacije, koje se mnogo puta ponavljaju te kojima je pored toga svrha, da srede rezultate u izvjestan pregled.

---

* G. prof. ing. Josip Veselý konstruisao je grafičke tabele za kubisanje cilindričnih i prizmatičkih tjelesa (dakle trupaca, dasaka, letava i t. d.), s kojima imamo posla u šumarskoj i drvarskoj praksi. Ove bi tabele trebale da nadomjeste numeričke tabele. U svom članku iznosi sam pisac principe, na kojima su tabele konstruisane. Stručnjački prikaz iz pera gospodina prof. dr. Levakovića donosimo a str. 360.

Tabele se mogu — sa detaljnom uputom — dobiti kod autora: Prof. ing. Josip Veselý, Zagreb, Primorska ulica br. 13. i kod firme »Plamen«, Zagreb, Marovska ul. br. 16 II. kat. Nabavna cijena 50 dinara. Preporučamo ove tabele pažnji naših čitalaca. — Uredništvo.

Što se jednostavnije i sa manje truda može izvjesnim pomagalom da utvrdi traženi rezultat — tačno ili bar za praktičnu potrebu dovoljnom tačnošću — to više pristaša stiče pomagalo. Pored toga igra ulogu i nabavna cijena pomagala, omjerivši pri tome korist istog i štednju na vremenu pri radu, spram nabavnih troškova. S toga razloga pojmljiva je raširenost uporabe logaritmičkog računala kod tehničara, kojima je ono danas neophodno potreban pomagač.

Obično logaritmičko računalo služi općenito za elementarne operacije, koje se daju svesti na operacije logaritmovanja (množenje, dijelenje, kvadriranje, event. i kubiciranje, odnosno njihove inverzne operacije). Ono ipak ne prišteđuje kod specijalnih računa cijeli niz međuračuna, koji se ne mogu svesti na logaritmovanje. Da se izbjegne baš ovim međuoperacijama, konstruisana su specijalna logaritmička računala. Tako postoje specijalna logaritmička računala za dimenzioniranje elektrotehničkih uređaja, armiranih betonskih konstrukcija, za tahimetrijska računanja, itd.

Iako imade obično logaritmičko računalo velike prednosti za rješavanje pomenutih općenitih zadataka, ipak traže specijalni zadaci, napose u tehnici, mnogo truda i vremena.

Kako ovi specijalni zadaci predstavljaju ponajčešće rješavanja prilično zamršenih funkcija, a njihova grafička predodžba u velikoj mjeri onemogućuje prištednju na vremenu, razumljivo je, da su inžinjeri, vični preciznom crtanju, već odavna stavili različite grafičke tablice u službu svoga rada.

Funkcije mogu da se predoče i u obliku numeričkih tabela, ali je rad sa njima srazmjerno teži, iako eventualno tačniji. Ali to kod rješavanja tehničkih zadataka ne igra veliku ulogu, ako uzmemo na um, da su svi teoretski izvodi, napose oni, u kojima dolaze u obzir svojstva materijala (gradiva), manje ili više tačni, uslijed nemogućnosti tačnog preciziranja tih svojstava itd. Pored toga izračunavanje numeričkih tabela vrlo je mučno i dugotrajno, a kontrola rezultata u njima mnogo teža, nego kod grafičkih tabela, gdje svaki i najmanji inkontinuitet u predočenim krivuljama odaje pogrešku. K tome dolazi velika prednost grafičkih tabela, da one dozvoljavaju vrlo tačnu i brzu interpolaciju, što je kod numeričkih obično tek nakon, iako kratkih, međuračuna moguće.

Dalje, grafičke tabele zorno predočuju na malom prostoru — već prema dispoziciji, odnosno izboru načina predodžbe — realan kompleks predmetne funkcije, bar u onome području, koje nas interesuje. To se o numeričkim tabelama ne može da kaže. Prema tome su grafičke uopće mnogo preglednije od numeričkih, a napose od onih sa više od tri argumenta.

Od raznih vrsti grafičkih tabela, koje su rasijane po raznim časopisima a konstruisane u svrhu zornog predočavanja izvjesnih funkcija i za rješavanje izvjesnih predočenih skupova jednadžbi raznog karaktera, ističu se u novije i najnovije doba grafičke tabele, konstruisane na temelju t. zv. paralelnih koordinata, kao nuzvrste općenitih krivuljnih koordinata.

Iako je ovaj način predodžbe već 1884. god. Maurice d' Ocagne pronašao i upotrebio u izvjesnim svojim djelima uz teorijsko obrazloženje za konstrukciju mnogih grafičkih tabela raznovrsnih funkcija, ipak je ovoj metodi u nauci, napose tehnici do u najnovije doba posvećena vrlo mala pažnja. Tek je današnje nastojanje, da se trud uložen u riješenje neke zadaće smanji na minimum, poseglo i za ovom vrlo plodnom metodom tako, te se gotovo u svim stručnim časopisima javljaju grafikoni konstruisani po toj metodi.

Kako kod svake novotarije, tako se i tu stavljaju na ovakovu grafičku tabelu sve to veći zahtjevi. Napose se od nje traži da ona omogući rezultate bez ikakvog daljnjeg međuračuna. Ali tome se ne da izbjeći. Potrebna je prilična invencijoznost, da se spretnom dispozicijom, te podesnim izborom argumenata, eventualno uz uporabu nekih transformacija, postigne što savršenije neposredno dobivanje rezultata. Tabele udovoljavaju tome zahtjevu u većoj ili manjoj mjeri, što ovisi pored pomenutih okolnosti još i o broju argumenata, koji ulaze u predočenu funkciju.

U želji, da se i u šumarskoj praksi spozna prednost grafičkih tabela osnovanih na paralelnim koordinatama, pred numeričkim, napose onih za određivanje kubne sadržine trupaca i greda (dasaka, letava itd.) konstruisao je pisac ovih redaka dvije grafičke tabele, koje omogućuju neposredno određivanje sadržine, a da nije u nijednom pristupačnom šumarsko-stručnom časopisu naišao na takove ili slične. Pored ovih tabela objelodanit će pisac u najkraćem roku i druge tabele, koje se odnose na šumarsku praksu.

Princip na kojemu se osniva konstrukcija pomenutih grafičkih tabela, izložen je u slijedećem.

Uporedo (y) osi povoljnog kosokutnog koordinatnog sistema O (xy), kojemu je ishodište (O), povučene su dvije usporednice (u) i (v) obostrance, sa apscisama (—) i (+) (sl. 1.).

Tačka T (xy) sa kosokutnim koordinatama (x) i (y) određena je i presjecištem pravaca ($\overline{OA}$) i ($\overline{OB}$), koji prolaze sjecištima (O_v) odnosno (O_u) usporednica (v) i (u) sa osi (x) kosokutnog koordinatnog sustava te isjecaju na usporednicama (u) i (v) ordinate (α) odnosno (β).

Ako se povuče povoljan pravac (MN) kroz tačku T (xy), koji isjeca na osima (u) i (v), isječke (u) = OM (v) = ON slijedi iz:

$$\Delta\, AMT \sim \Delta\, O_v NT : \frac{\alpha - u}{v} = \frac{t_1}{t_2}, \text{ a iz}$$

$$\Delta\, O_u MT \sim \Delta\, BNT : \frac{u}{\beta - v} = \frac{t_1}{t_2}, \text{ odakle je}$$

usporedbom:

$$\frac{\alpha - u}{v} = \frac{u}{\beta - v} \quad \text{ili} \quad \frac{u}{\alpha} + \frac{v}{\beta} = 1 \quad . \; . \; . \; . \; . \quad 1.)$$

* Maurice d' Ocagne: Traité de nomographie. Paris 1889. (Gauthier-Villars). U tom djelu daje autor pregled i teoriju svih metoda koje se upotrebljuju za konstrukciju grafičkih tabela.

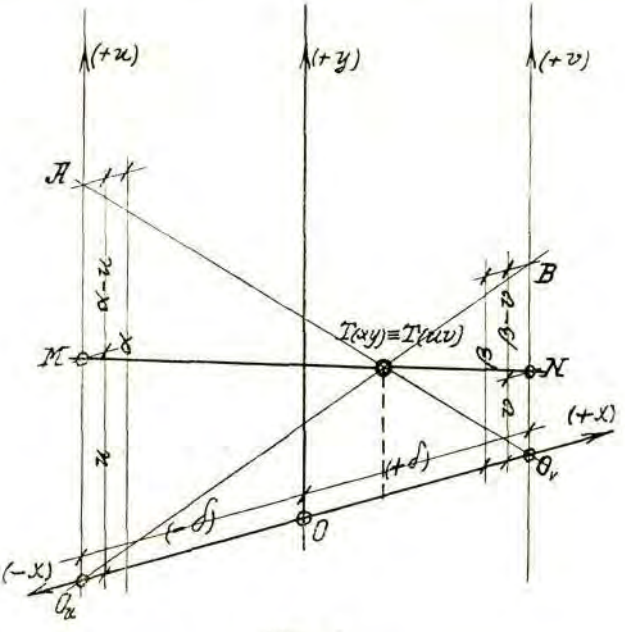

Slika 1.

t. j. normalan oblik jednadžbe tačke T (xy) ≡ T (uv) u paralelnim koordinatama. Veličine (t_1) i (t_2) su okomite udaljenosti tačke T (xy) ≡ T (uv) od usporednica (u) i (v).

Ako se stavi: $\alpha = -\frac{c}{a}$ i $\beta = -\frac{c}{b}$ dobiva se

$$au + bv + c = O \quad . \quad . \quad . \quad 1.'),$$

kao općenita jednažba tačke T (xy) ≡ T (uv) u paralelnim koordinatama na pravcu (MN), koji isjeca na usporednicama (u) i (v) sa (y) osi povoljnog kosokutnog koordinatnog sistema, povučenim u razmacima (+ δ) i (— δ), paralelne koordinate tačke T (uv): ($u = \overline{OM}$) i ($v = \overline{ON}$).

Ako se izrazi položaj tačke T (xy) ≡ T (uv) kao sjecište dvaju pravaca ($\overline{OB}$) i ($\overline{OA}$), u kosokutnim koordinatama (x) i (y) sa ishodištem O (xy), dobiva se iz:

$$O_u\, AO_v \;:\; . \; . \; . \; \frac{\alpha}{y} = \frac{2\,\delta}{\delta - x} \quad \text{ili} \quad \frac{2\,y}{\alpha} + \frac{x}{\delta} = 1$$

odnosno iz $\Delta\, O_u\, BO_v \;:\; . \; . \; . \; \frac{\beta}{y} = \frac{2\,\delta}{\delta + x}$ ili $\frac{2\,y}{\beta} - \frac{x}{\delta} = 1$

Odavle slijede kao kosokutne koordinate (x) i (y) tačke T (xy) ≡ T (uv) vrijednosti:

$$x = -\delta . \frac{\frac{1}{\alpha} - \frac{1}{\beta}}{\frac{1}{\alpha} + \frac{1}{\beta}}, \text{ odnosno } y = \frac{1}{\frac{1}{\alpha} + \frac{1}{\beta}},$$

koje prelaze sa gornjim transformacijama: $\alpha = -\frac{c}{a}$ i $\beta = -\frac{c}{b}$ u

$$x = -\delta \frac{a-b}{a+b} \text{ i } y = -\frac{c}{a+b} \quad . \; . \; . \; . \; 2.)$$

Time je izražen međusobni odnošaj paralelnih koordinata i kosokutnih koordinata iste tačke T (xy) ≡ T (uv).

Iz općenitog oblika (1′) jednadžbe tačke u paralelnim koordinatama izlazi, da je najjednostavnija funkcija, koja se može svesti na taj oblik, funkcija:

$$f_1 + f_2 + f_3 = \ominus \quad . \; . \; . \; . \; . \; . \; . \; . \; 3),$$

jer prelazi substitucijom: $u = \lambda_1 f_1$ i $v = \lambda_2 f_2$ u općeniti oblik jednadžbe tačke, t. j.

$$\frac{u}{\lambda_1} + \frac{v}{\lambda_2} + f_3 = \ominus \text{ ili } u\lambda_2 + v\lambda_1 + \lambda_1\lambda_2 f_3 = \ominus,$$

iz koje jednadžbe izlazi usporedbom sa općenitom jednadžbom tačke u paralelenim koordinatama (1):

$$a = \lambda_2 \; ; \; b = \lambda_1 \; ; \; c = \lambda_1 \lambda_2 f_3,$$

čime su kosokutne koordinate tačke T (xy) ≡ T (uv) jednadžbe (3):

$$x = -\delta \frac{\lambda_2 - \lambda_1}{\lambda_2 + \lambda_1} \text{ odnosno } y = -\frac{\lambda_1 \lambda_2 f_3}{\lambda_2 + \lambda_1} \quad . \; . \; . \; 3.)$$

Na oblik jednadžbe (3′) mogu da se svedu svi produkti od dva faktora posredstvom logaritmovanja.

Faktori (λ_1) i (λ_2) su onda moduli logaritmičkih dioba na usporednicama (u) i (v) zadanih funkcija (f_1) i (f_2). Ako su ovi moduli jednaki, t. j. $\lambda_1 = \lambda_2$, slijedi iz jednadžbi 3.)za kosokutne koordinate tačaka T (xy) ≡ T (uv):

$$x = -\delta . \frac{\ominus}{\lambda_2 + \lambda_1} = \ominus \text{ t. j. sve tačke T (xy) ≡ T (uv) leže u ordi-}$$

natnoj osi (y) kosokutnog koordinatnog sistema; a imaju za ordinate:

$$y = -\frac{\lambda^2 f_3}{2\lambda} = -\frac{\lambda}{2} f_3, \text{ gdje je: } \lambda = \lambda_1 = \lambda_2 .$$

Razmještene su u osi (y) po logaritmičkoj diobi, koja ima modul ($\frac{\lambda}{2}$), t. j. polovicu onog od dioba na usporednicama (u) i (v).

Prelazeći na naše tabele, u kojima je upotrebljena ova predodžba, služi kao ishodišna jednadžba, jednadžba sadržine (V) oblog trupca srednjeg kružnog promjera (d) i dužine (l):

$$V = \frac{d^2 \pi}{4} l, \quad . \; . \; . \; . \; a.),$$ koja logaritmovanjem prelazi u:

$$\log V = \log \frac{d^2 \pi}{4} + \log l, \text{ odnosno}$$

$$\log l + \log \frac{d^2 \pi}{4} - \log V = \ominus,$$ čime je svedena na oblik jednadžbe 3.), te je:

$$\log l = f_1 , \log \frac{d^2 \pi}{4} = f_2 , \log V = - f_3 .$$

Ako se stavi: $u = \lambda_1 f_1 = \lambda_1 \log l$; $u = \lambda_1 f_2 = \lambda_2 \log \frac{d^2 \pi}{4}$,

dobivaju se kosokutne koordinate tačaka T (xy) $\equiv$ T (uv):

$$x = - \delta \frac{\lambda_2 - \lambda_1}{\lambda_2 + \lambda_1} \text{ i } y = + \frac{\lambda_1 \lambda_2 \log V}{\lambda_2 + \lambda_1} \quad . \; . \; . \; . \quad \text{b.)}$$

Tabela je konstruisana uz pretpostavku:

1. $\lambda_1 = \lambda_2 = 25$ cm, t. j. moduli logaritmičkih dioba su jednaki, iz čega slijedi, da leži dioba za sadržinu (V) na (y) osi kosokutnog koordinatnog sistema, te ima modul:

$$\lambda_3 = \frac{\lambda_1 \lambda_2}{\lambda_1 + \lambda_2} = \frac{\lambda^2}{2\lambda} = \frac{\lambda}{2} = 12{\cdot}5 \text{ cm.}$$

2. Povoljan razmak ($\pm$ δ) paralelnih osi (u) i (v) odabran je sa: ($\pm$ δ) = $\pm$ 10 cm.

Time glase gornje jednadžbe kosokutnih koordinata tačaka T (xy) $\equiv$ T (uv):

$$x = O \text{ i } y = + 12{\cdot}5 \log V \quad . \; . \; . \; . \quad \text{b)}$$

Postupak pri određenju sadržine je slijedeći (Sl. 2. na str. 360.):

Potraži se na skali (l) $\equiv$ (u) dužina zadanog trupca u metrima, odnosno na skali (d) $\equiv$ (v) zadani srednji promjer trupca u centimetrima.

Ako se položi na tako nađena dva zareza u skalama (l) i (d), brid ravnala ili na prozirnom papiru nacrtan pravac, onda on isjeca na skali sadržine (V), u kubnim metrima, traženi rezultat. Tako n. pr. odgovara dužini (l_0) i promjeru (d_0) na skali sadržina, sadržina (V_0).

U spomenutoj tabeli, koja obuhvata sve promjere do (d) = 110 centimetara i sve dužine do (l) = 100 metara, ucrtani su uz odgovarajuće tumačenje brojni primjeri tako, da je nakon kratke vježbe upotreba tabela vrlo jednostavna.

Istim načinom konstruisana je i druga tabela za određivanje sadržine uglatih (tesanih i rezanih) drva, pravokutnog presjeka (greda, gredica, dasaka, platnica i letava) uzuelnih dimenzija.

I uz ovu tabelu priloženi su brojni primjeri sa opširnim tumačem za uporabu.

Obje tabele dozvoljavaju određenje sadržine do na treću decinalu tačno i mislim, da je veća tačnost za praksu izlišna, napose ako se uzme u obzir, da se kod oblih trupaca ne osvrće na nepravilnosti pojedinih presjeka i prema tome i promjera.

* * *

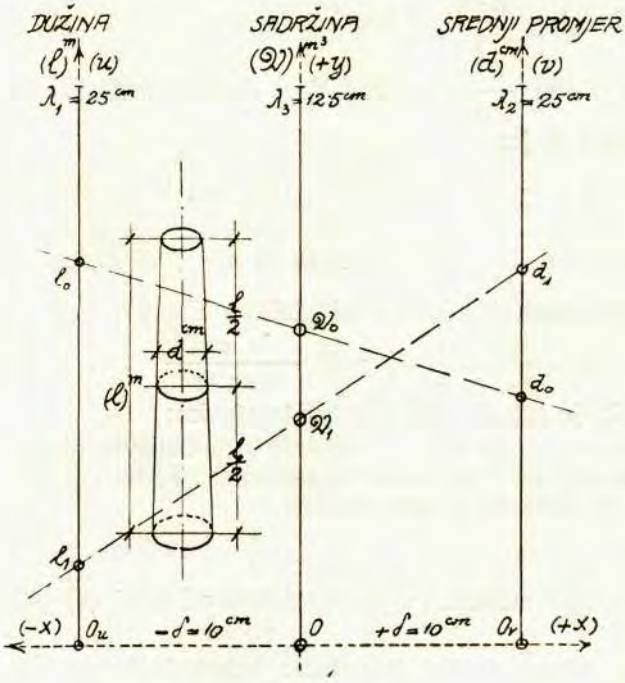

Slika 2.

PRIPOMENA GORNJEM ČLANKU.

Gosp. prof. ing. Jos. Veselý zamolio me, da priključno na gornju njegovu publikaciju izjavim svoje mišljenje o spomenutim dvjema njegovim tabelama.

Odazivajući se njegovoj zamolbi izjavljujem, da njegove grafičke tabele imaju zaista stanovitu prednost pred brojčanim tabelama za očitavanje kubnih sadržaja po jednostavnoj Huberovoj formuli ($v = g.\ l = \frac{\pi}{4} d.^2\ l$) ili pak po formuli za balvane ($v = s.\ d.\ l$).

Svaka od tih dviju grafičkih tabela nalazi se naime samo na jednoj jedinoj strani formata 32/38, dočim brojčane tabele ove vrsti zauzimaju po nekoliko (pače i mnogo) potpunih listova, koje pri očitavanju potrebnih iznosa valja prelistati. K tome u brojčanim tabelama (štono se nalaze u raznim knjigama i šumarskim kalendarima) nisu isključene krupnije štamparske pogreške, dočim su one u ovim grafičkim tabelama nemoguće.

I ove grafičke tabele mogu se, jednako kao i neke brojčane, upotrebljavati za skupno očitanje volumena znatnog broja (n) jednako dugačkih i debelih trupaca odnosno balvana (po formuli $v = \frac{\pi}{4} d.^2 l.n$ odnosno $v = sd.l.n$).

Mane ovih grafičkih tabela odnose se zapravo samo na okolnost, da je za njihovu upotrebu potrebno nešto više vježbe nego za upotrebu brojčanih tabela. Ova mana još nešto jače tereti tabelu II. (za očitavanje volumena oštrobridnog drva). Drugih mana nemaju ove tabele obzirom na okolnost, da su one i odrađene zapravo samo za upotrebu u običnoj kubikacionoj praksi (gdje se naime — obzirom na oble komade — primjenjuje samo jednostavna Huberova formula). Stoga broj decimala i točnost zadnje decimale obzirom na potrebe obične prakse (gdje se ne kubiše po sekcijama) sasvim zadovoljava.

Sve u svemu: prednosti ovih tabela (u poredbi sa brojčanim tabelama ove vrsti) svakako su nešto veće od njihovih mana, tako da se one mogu mirne duše preporučiti.

Prof. Dr. A. Levaković.

Tables graphiques de cubage pour bois en grume et équarris.

Pour faciliter le cubage du bois rond (en grume) et équarris (poutres, planches, plateaux, chevrons, etc.) l'auter a construit un moyen graphique á la base logarithmique. Il développe la théorie et les formules relatives.

Rédaction.

Јован М. Јекић [Београд]:

Шумски ценовници.

По чл. 44. Закона о Шумама од 30. марта 1891. »дрво као главни шумски производ продаваће се из државних шума по такси и оферталном лицитацијом осим случаја, где је овим законом другаче наређено«. По чл. 45. »по такси, коју ће према употребној вредности дрвета и преносним тешкоћама, одређивати сваке године Министар Народне Привреде, даваће се дрво за домаћу потребу... Такса за дрва ради грађе одређиваће се на стабло и на кубни метар, а дрва за огрев само на кубни метар. По такси... могу се продавати и за спекулацију дрва из државних шума за огрев од сувог по земљи лежећег дрвета...« По чл. 48. по такси за домаћу потребу продају се дрвета и домаћим мајсторима дрводелцима за разне сеоске израђевине и пољопривредне справе и алате, занатлијским удружењима, индустријским и рударским предузећима. Шта се рачуна у домаћу а шта у занатску потребу прецизирано је у чл. 46. и 48. За све остале потребе мимо ових продају се дрва оферталном лицитацијом (чл. 52.). По томе Министар Народне Привреде раније, сада Министар Шума и Рудника, прописује таксу за дрва за огрев у домаћој потреби, за дрва за грађу у домаћој и занатској потреби, и за спекулацију дрва за огрев само од лежећих. Прописује се такса не само за дрва као главни шумски производ но и за остале споредне шумске производе. Прва такса или први Шумски Ценовник био је прописан под јесен 1891. године, дакле ускоро по Закону о Шумама. Од тога времена па до данас промењени су и прописани свега десет ценовника, јер прописивање није вршено сваке године већ према потреби, с времена на време, изузев ратних година кад ово није било могуће.

Како са прописивањем првога геновника, тако и свих осталих за првих неколико година, скоро за два деценија по Закону О Шумама, држало се је напред истакнутих законских принципа, да се нашем сеоском народу неотежа употреба дрва из државне шуме за домаће потребе на првоме месту, а затим и домаћим занатлијама-дрводељима, индустријским и рударским предузећима на другоме месту. Једно дакле са ових разлога, друго да би се и народ поступно прилагођивао новоме стању по Закону О Шумама, и на послетку, да би се увоз и потрошња дрвене грађе са стране свела на минимум, са таксирањем дрва за сечу морало се поступати обазриво и у томе ићи поступно, као што се ово види по ниже приложеном прегледу и упореду ранијих и потоњих такса. Колико је

било осетљиво прво таксирање дрва може се ценити по томе, што су по првоме ценовнику једна обична сеоска кола сувих лежећих дрва за огрев у домаћој потреби била таксирана само 2 динара, па се је и ово сеоском народу чинило много скупо, са чега је ова такса одмах другим ценовником спуштена на један динар и на овоме је остало за дуже време.

При таксирању на степен висине таксе за сваку врсту дрвета утицали су дакле: употребна вредност тога дрвета, лакши или тежи пренос до најближег саобраћајног пута, опште стање цена дрвета и дрвене грађе на трговима у земљи и што лакше подмиривање домаће потребе. Ради тога, по употребној (техничкој) вредности дрвета, све главне врсти шумског дрвећа, као способне за прераду на ма коју потребну дрвену грађу, биле би груписане с почетка и за подуже година у 5 а доцније у 6 и на послетку на 7 класа или категорија. Свака ова група, класа или категорија, била је распоређена за првих неколико година на два, а потом и на три таксена реда, према лакшем или тежем преносу дрва односно грађе. Према овоме, такса првога реда, као највиша (највећа) важи за 50 срезова политичко- административних, као ближих, другога реда, као нижа, важи за 25 срезова нешто удаљенијих, и такса трећега реда, као најнижа важи само за 6 срезова, као понајудаљенијих од саобраћајних путева, све у границама предратне Србије. И по рату присаједињених 58 срезова Јужне Србије исто су тако издвојени у таксене редове према удаљености од саобраћајних путева, тако да су ових 25 дошли у први, 16 у други и 17 у трећи таксени ред. Из ове поделе јасно се види, да су за експлоатацију шума далеко тежи услови у Јужној но у предратној Србији. — Разлика је цена по таксеном реду обично 25—50%. По томе за дрво које је на пр. таксирано у првоме таксеном реду са 100 Динара, у другом таксеном реду плаћа се 75, а у трећем 50 Динара. Такса се рачуна од необореног стабла према дебљини на прсној висини, а тако и од оборено ако је здраво и цело употребљиво за грађу.

Да би се могло прегледно видети и оценити, како је кад вршено груписање и прегруписање у класе или категорије појединих врста шумских дрвета, приближно једнаких по употребној вредности за грађу и друге израђевине у домаћој и занатској потреби, ради што правилнијег таксирања по стаблу, почећемо са шумским ценовником VI. по реду па закључно са шумским ценовником, који је још за сада на употреби, а који је X. по реду. Ово чинимо с тога, што се баш са посљедњим ценовницима почели чинити нагли скокови у ценама, а још више и неприродно груписање дрвета у категорије. Тако:

По Шумском Ценовнику (VI. по реду) од 22. децембра 1909. број 26.585 све шумско дрвеће класирано је у 5 класа или група као што је дотле било, и то: прва класа, у коју долазе: мечја леска, цеверасти јавор и јасен, орах, црни бор, лужник, бељик и граница; друга класа: јела, смрча, бели бор, арин, млеч, јавор и јасен (сем цеверасти) и брест; трећа класа: липа,

дивља трешња, мукиња (sorbus aria), брекиња, оскоруша, дивља крушка, клен и кестен; четврта класа: буква, граб и цер; пета класа: топола, бреза, врба, јова и све остале дивљаке.

По Шумском Ценовнику (VII. по реду) од 1. октобра 1911. године број 18.146 само је липа из дотадање треће пребачена у другу класу заједно са јелом и другим дрветима у овој класи. Остало је све како је и било класирано.

По Шумском Ценовнику (VIII. по реду) од 1. новембра 1919. године број 15.512 извршено је нешто другаче груписање и приновљена још једна класа, те је имало свега 6 класа. Сем тога, истакнути су и распоређени у класе још и: тиса, маљика (врста бора), жешља (Acer tartaricum), багрен, бела топола и љеска, којих дотле није било. По томе, у прву класу са мечјом леском, приновљена је тиса, а из прве класе избачен црни бор и стављен у другу класу заједно са јелом, белим бором и другим четинарима и овима додане још маљика. Из дотадање друге класе избачени су: млеч, јавор и брест и стављени у нижу, трећу класу. Из дотадање треће класе избачени су: брекиња, оскоруша, дивља крушка, клен и кестен и стављени такође у четврту класу заједно са грабом, а овима су додати као нови жешља и багрен. У петој класи остали су и даље бреза и јова, којима су из четврте дотадање класе пренети још и буква и цер. Шеста и последња класа као нова, састављена је из: тополе (сем беле), врбе, леске и свих осталих дивљака. — Као што се из овога види и жешља и граб по овоме ценовнику класирани су једнако са липом по техничкој вредности.

По Шумском Ценовнику (IX. по реду) од 1. октобра 1921. број 21.991 остало је све исто уколико се тиче класа и распореда по класама из прошлога ценовника с тим, да је такса првога реда важила за сва три дотадања таксена реда.

По Шумском Ценовнику (X. по реду) од 29. октобра 1923. године број 33.618 извршено је поново класифицирање и прегруписавање овога пута у седам класа са додатком мунике (pinus leucodermis) и јасике на место маљике, беле тополе и жешље, које су овим ценовником изостављене. По овоме класирању шумско дрвеће је овако груписано и то: 1. класа: цеверасти јавор и јасен, мечја леска и тиса; 2. класа: све врсте храста сем цера, орах и питоми кестен; 3. класа: брест, јасен и јавор (обични), дивља трешња, дивља крушка, оскоруша и липа; 4. класа: јела, смрча, бели и црни бор, муника и ариш; 5. класа: граб, мукиња, брекиња, клен и багрен; 6. класа: буква, цер, бреза, јова и јасика; и 7. класа: топола, врбе и леска.

Како је вршено таксирање и како су се врстале поједине таксене цене од стабла за срезове у првоме (најскупљем) таксеном реду од почетка са првим, па закључно са овим последњим ценовником види се из овог табеларног прегледа.

ПРЕГЛЕД

таксирања дрвета од стабла из државних шума у првом таксеном реду, за домаћу потребу по разним шумским ценовницима.

Таксено време (године)	Који је ценовник по реду	Пречник у сантиметрима																					
		21—30		31—40		41—50		51—60		61—70		71—80		81—90		91—100		101—110		111—120			
		Д	п	Д	п	Д	п	Д	п	Д	п	Д	п	Д	п	Д	п	Д	п	Д	п		
1892—1898	I—II	2	—	3	—	5	—	8	—	12	—	15	—	20	—	30		40	—	50	—		
1899—1901	III	4	—	6	—	7	—	10	—	14	—	16	—	20	—	30	—	40	—	50	—		
1902—1907	IV	8	—	15	—	24	—	30	—	35	—	40	—	45	—	50	—	55	—	60	—		
1908—1909	V	10	—	20	—	30	—	40	—	45	—	50	—	55	—	60	—	70	—	80	—		
1910—1911	VI	10	—	20	—	35	—	45	—	49	—	50	—	52	—	55	—	58	—	60	—		
1912—1919	VII	8	—	16	—	25	—	35	—	45	—	50	—	52	—	55	—	58	—	60	—		
1920—1921	VIII	14	—	20	—	40	—	60	—	100	—	140	—	160	—	220	—	60	—	300	—		
1922—1923	IX	17	50	25	—	50	—	75	—	125	—	175	—	200	—	275	—	325	—	375	—		
1924—1925	X	45	—	100	—	200	—	350	—	550	—	810	—	1150	—	1500	—	1900	—	2200	—		
1892—1898	I—II	2	—	3	—	4	—	4	50	5	—	5	50	6	—	6	20	6	40	6	60		
1899—1901	III	3	—	4	—	6	—	8	—	10	—	12	—	14	—	15	—	16	—	18	—		
1902—1907	IV	4	—	6	—	9	—	12	—	15	—	18	—	21	—	24	—	27	—	30	—		
1908—1909	V	5	—	8	—	15	—	20	—	28	—	35	—	40	—	45	—	48	—	50	—		
1910—1911	VI	5	—	8	—	13	—	18	—	21	—	22	—	25	—	26	—	30	—	33	—		
1912—1919	VII	5	—	8	—	14	—	20	—	25	—	28	—	32	—	36	—	42	—	50	—		
1920—1921	VIII	7	—	12	—	24	—	40	—	60	—	90	—	120	—	140	—	160	—	200	—		
1922—1923	IX	8	75	15	—	30	—	50	—	75	—	112	—	150	—	175	—	200	—	250	—		
1924—1925	X	15	—	35	—	70	—	125	—	185	—	250	—	340	—	465	—	570	—	650	—		
1892—1898	I—II	1	—	2	—	3	—	5	—	7	—	8	—	9	—	9	50	—	—	—	—		
1899—1901	III	2	—	3	—	4	—	6	—	7	—	8	—	[illegible]	—	10	—	—	—	—	—		
1902—1919	IV-VII	3	—	4	—	6	—	8	—	10	—	12	—	14	—	16	—	18	—	20	—		
1920—1921	VIII	4	—	6	—	12	—	18	—	30	—	42	—	50	—	60	—	80	—	90	—		
1922—1923	IX	5	—	7	50	15	—	22	50	37	50	52	50	62	50	75	—	100	—	112	50		
1924—1925	X	30	—	70	—	130	—	240	—	370	—	540	—	370	—	540	—	780	—	1600	—		
1892—1898	I—II	1	—	2	—	3	—	4	—	5	—	6	—	7	—	8	—	—	—	—	—		
1899—1907	III-IV	1	—	2	—	3	—	4	—	5	—	6	—	7	—	8	—	9	—	10	—		
1908—1911	V—VI	1	20	2	40	3	50	5	—	6	50	8	—	9	—	10	—	11	—	12	—		
1912—1919	VII	1	50	3	—	4	50	6	50	8	—	9	50	10	—	12	—	13	—	14	—		
1920—1921	VIII	3	—	4	—	8	—	12	—	20	—	28	—	36	—	50	—	60	—	70	—		
1922—1923	IX	3	75	5	—	10	—	15	—	25	—	35	—	45	—	62	50	75	—	87	50		
1924—1925	X	8	—	18	—	40	—	70	—	110	—	165	—	210	—	245	—	270	—	300	—		
1892—1901	I—III	1	—	2	—	3	50	4	50	6	—	8	—	10	—	12	—	14	—	16	—		
1902—1919	IV-VII	1	—	2	—	3	—	4	—	5	—	6	—	7	—	8	—	9	—	16	—		
1920—1921	VIII	1	50	2	—	4	—	6	—	10	—	14	—	16	—	22	—	26	—	30	—		
1922—1923	IX	1	85	2	50	5	—	7	50	12	50	17	50	20	—	27	50	32	50	37	50		
1924—1925	X	5	—	12	—	25	—	45	—	70	—	100	—	130	—	145	—	180	—	—	—		

Ако ова таксирања по разним шумским ценовницима изложеним у овоме погледу размотримо и критички упоредимо на пр. класирање и таксирање јеловог и липовог стабла, са којима су се таксатори, како изгледа, понајвише борили, онда видимо следеће:

По VI. Шумском Ценовнику, једно јелово стабло дебљине 51—60 цм. груписано у другу категорију (класу) с осталим дрвећем једнаким по употребној (техничкој) вредности, било је таксирано са динара 18. Липово стабло исте дебљине у истом таксеном реду, али груписано у трећу класу по његовој употребној вредности, било је таксирано само са динара 8, дакле са динара 10 или процентима са 125% јевтиније од јеловог.

По VII. Шумском Ценовнику, једно јелово стабло у истој класи, у истом таксеном реду и истих димензија као и по претходном ценовнику, таксирано је са динара 20. Толико је исто била таксирана и липа истих димензија и истог таксеног реда пошто је била стављена у исту (другу) класу са јелом. Према претходном ценовнику, дакле, јели је повишена такса само са динара 2 или у процентима са 11.11%, а липи са динара 12 или у процентима са 150%.

По VIII. Шумском Ценовнику, јелово је дрво и даље остало у истој класи, и његово је стабло, истих димензија и у истом таксеном реду, таксирано са 40 динара, што ће рећи са 100% скупље према претходној такси. Међутим, липа је, будући стављена у 4. класу као још више подцењена, таксирана само са динара 18, дакле за динара 2 или са 11.11% ниже.

По IX. Шумском Ценовнику, остало је исто стање у колико се тиче класа. Јела је овим ценовником таксирана са 50, а липа са динара 22.50. Дакле, јели је шовишена такса са динара 10, а липи са динара 4.50, или са 25% и једној и другој према претходном ценовнику.

По X. Шумском Ценовнику, којим је извршено ново класифицирање, јела је дошла у четврту, а липа у трећу класу, што значи за липу да је унапређена, а јела деградирана за по један степен. Ако упоредимо липу и јелу како оне сада стоје на својим новим класним местима таксиране по овоме ценовнику, онда видимо ово: липа је таксирана са динара 240, а јела само са динара 125. Дакле, јела је сада са динара 115 или са 92% јевтинија од липе. Према претходном ценовнику липа је таксирана скупље за динара (240—22.50) једнако 217.50 или у процентима за 966.66% а јела за динара (125—50) једнако 75 или у процентима за 150%.

Ово исто упоређење важи и за смрчу, бели, црни бор, мунику и ариш, пошто су у истој категорији са јелом, те према липи такође запостављани.

Буква, граб и цер стално су третирани као дрвета једнаке техникче вредности по прописима свих првих седам ценовника све до под јесен 1919. По томе је са прописом VIII. ценовника граб оцењен са једном класом више од букве и цера и по тадањим класаха стављен у четврту, а буква и цер у пету класу. Исто

ово стање остављено је и по следећа два IX. и X. ценовника, стом разликом, што је граб дошо у пету а буква и цер у шесту класу према класификацији по овом последњем ценовнику.

Упоредимо ли таксену вредност грабовог дрвета с једне и буковог и церовог с друге стране, и то, за једно стабло од 41—50 цм. дебљине у пречнику и у првом таксеном реду, наћи ћемо: да су све три ове врсти дрвета означене дебљине док су биле у једној класи по VII. ценовнику таксиране с апо 4.50 динара. Међутим, по VIII. ценовнику граб је остао опет на динара 4.50, а буква и цер на динара 4.— или 12.05% јевтиније, пошто су стављени у нижу класу. По IX. ценовнику граб је таксиран са динара 15.—, а буква и цер са динара 10.—. Према томе су таксиране скупље и то: граб са динара 10 или за 233.33%, а буква и цер са по динара 6.— или за 150%, пошто су били таксирани по претходном ценовнику. Још већа је разлика по последњем X. ценовнику, по коме је граб таксиран са 80 а буква и цер са по динара 40.—. По томе је граб према претходном ценовнику таксиран за динара (80—15) једнако 65 или по процентима 433.33% скупље а буква и цер са по динара 30 или у процентима са 300% такође скупље. У сравњењу граба са буквом и цером, граб је по претходном ценовнику са динара 5 или 50%, а по последњем ценовнику са динара 40 или са 100% скупље таксиран но буква и цер.

Као год што су у овоме таксирању по стаблу тако су исто и у таксирању по куб. метру велике разлике. Тако, по последњем ценовнику липа је у првом таксеном реду таксирана са динара 200.—, а јела само са динара 80 по 1 м³, дакле за динара 120.— или у процентима за 150% јевтиније од липе. Граб је таксиран са динара 100.— а буква само са динара 45.— по 1 м³, што ће рећи да је граб таксиран са динара 55, или у процентима 122.22% скупље од букве.

Како се из овога класифицирања и таксирања шумскога дрвећа види, прописивање Шумског Ценовника за минулих неколико година остављено је ћуди и расположењу појединих референата, као и за многе друге проблеме у шумарској струци.

Било би потребно и корисно по објективну расправу да и остали другови шумари даду свој суд по овому,* особито они, који су у положају да прописе ових ценовника примењују.

---

* Изводи писца свакако су вриједни пажње. Они јасно показују докле доводи бирократска укрућеност у шумској управи. Нигђе се то не запажа тако јасно као код утврђивања продајних цијена шумских производа уопће а цијена на пању наносе. За исправно утврђивање ових цијена потребно је тачно познавање свих оних фактора, који су код тога од важности. То значи, потребно је познавање свих производних и транспортних трошкова од шуме до дрвног тржишта. Даље потребно је и тачно познавање цијена на дрвном тржишту, познавање појединих сортимената дрвне робе, технике прерађивања, трговачких узанси, процента искоришћивања техничког дрвета итд. Коначно је потребно познавање бројних локалних момената, који су врло одлучни за утврђивање т. зв. класа удаљености.

Sur les tarifs forestiers.

Dans les forêts domaniales en Serbie le bois est vendu au tarif ou par enchérissement. L' auteur, un agent forestier très expérimenté, critique les tarifs à partir de 1891 jusqu à présent, surtout la classification de certaines essences dans ces tarifs.

Rédaction.

Мора се претпоставити да ће све ове прилике и моменте боље познавати орган, који је ближи некој шуми, њеном потрошишту и дрвном тржишту Природно је, да ће надлежна шумска управа и дирекција шума те прилике боље познавати него генерална дирекција шума, према томе и бити у положају да утврђује тачније цијене.

Дакле израђивање цјеновника мора бити препуштено дирекцијама шума и шумским управама. Генералној дирекцији може се препустити одобравање таквих цијеника, но никада није згодно њихово декретовање. Питање цјеновника чисти је економски момепат државне шумске управе. Он се као такав мора и препустити властима, на којима је и тежиште шумарско-административног и економског рада.

Из овога се примјера уједно види до какове непокретности а често и немогућности може да доведе удаљавање чистих економских питања од ниже и средње шумарске власи, те њихово преношење на централну власт, или чак њихово кодификовање у Закону о Шумама. Баш је ово један од разлога да смо се начелно противили уношењу детаљних економских прописа у закон.

Напосе морамо још нагласити, да се стварање »класа удаљености« (таксених редова) не може вршити узевши за основицу политичко административну подјелу. Код тога су одлучна у првом реду т. зв. гравитацијона подручја шума.

Несавремено би било данас утврђивати продајне цијене по стаблу умјесто по кубној садржини. Изузетак чине посве танка стабла.

Уредништво.

Ing. Anton Šivic [Ljubljana]:

Gozdarstvo Slovenije leta 1923

po statističnih in drugih podatkih.

(Nadaljevanje.)

Izkoriščanje gozdov.

Sečnje. Po zakonu z dne 28. februarja 1922., Ur. l. št. 383 gozdni posestniki sečnje prijavljajo, ako nameravajo gozd posekati do golega na ploskvi, ki meri sama zase ali s sosednjo do golega posekano, pa še ne dovolj pogozdeno ploskvijo istega posestnika skupaj 1 hektar ali več; — ali če nameravajo pri prebiralni sečnji posekati polovico ali več dreves glavne gozdne vzrasti, potrebne za popolno obrast, ako meri ploskev 1 hektar ali več — in če hočejo posekati eno četrtino ali še več gozda, na vsem kmetijskem posestvu zrelega za posek.

Razen teh določil je pri sekanju v varstvenih gozdih in v gozdih, ki so v prepovedi, upoštevati vse posebne predpise, oblastveno izdane za njih oskrbovanje.

Pri gozdih pod javno upravo ali pod posebnim javnim nadzorstvom je upoštevati tudi še posebne predpise ali potrebe, ki se tičejo vztrajnega gospodarstva, na pr. pri gozdih Kranjskega verskega zaklada, gozdih ustanov (fideikomisov), nadarbin, cerkva, samostanov, občin, podobčin, vasi, agrarnih skupščin, veleposestev pod agrarno reformo, i. dr.

Leta 1923 je bilo na temelju omenjenih določb pri okrajnih glavarstvih Slovenije (sedanjih sreskih poglavarstvih) vloženih skoro 700 sečnih prijav. Največ prijav je bilo v radovljiškem in kranjskem okraju ter v Prekmurju; najmanj pa v ptujskem, kamniškem in brežiškem okraju.

Sečnje so se v največ slučajih dovolile, kjer niso nasprotovali javni in drugi zakoniti oziri.

V posameznih slučajih so se sečnje izvršile brez prijave in dovoljenja. Ti prestopki so se večjidel uradno izsledili in obravnavali.

Lesa se je leta 1923 posekalo obilo; skoro bi trdil, da se je izkoristilo tega leta mnogo več, nego na leto povprečno v gozdih Slovenije priraste. Ne le mali posestnik, temveč tudi posamezni veleposestniki so se močno zatekli v gozd, tako, da so morali tudi slednjim gozdnopolicijski organi posvečati večjo pozornost. Obstoječe ali nove

gospodarske osnove skušajo nekateri tako urediti, da izkažejo kolikor mogoče veliko prihrankov, ki naj se čimprej spravijo v denar. Med temi prihranki morda prav malo dozorelega lesa!

Opaža se, da skušajo priti v posest velegozdov razne delničke družbe, katerim pa žal ni toliko za posest in pravilno oskrbovanje kakor za čim hitrejšo in v substanco globoko posegajočo eksploatacijo gozdov. Iz narodnogospodarskega stališča in z ozirom na procvit blagostanja za prizadete kraje in njih okolico v bodočnosti, ti pojavi niso zaželjeni.

Tu in tam je kak posestnik moral čez mero sekati, ker so mu drevje poškodovali lubadar, suša...

Pri sečnjah, dovoljenih v večjem obsegu, ali pa v varstvenem gozdu na prebiralen način, se je zahtevala v več slučajih kavcija za pravilno izvršitev dovoljene sečnje in kot jamstvo za potrebno čiščenje.

Podelava in spravilo lesa. Mehak les (igličastega drevja) večinoma v gozdu podelajo v hlode po 4, včasih tudi po 5 in 6 m dolžine. Šibkejši les, pridobljen s trebljenjem gostejših vzrasti in od vrhačev debelejših debel stešejo v trame in tramiče. Trd les boljše vrste se podela v hlode, manj vreden v drva. Kot drva se porabijo večinoma bukev, slabejši hrastov in borov les, cer, topol, vrba i dr.

Hlode spravljajo po potih, v nekaterih krajih, kjer ni dobrih izvoznih potov s hribov in planin, pa po zemskih drčah, lesenih rižah in raznih drugih spravilnih napravah[1] v dolino, ako ne do žag, pa do drugih spravilnih naprav.

Drv za kurjavo v hribovitih krajih ne zrežejo v gozdu v polena, temveč spravijo debla, ki jim odstranijo veje, takozvane »goli« na tak način, kakor hlode, v dolino.

Imamo kraje, kjer je spravilo mogoče ali vsaj najlažje le ob snegu pozimi. Drugod zopet se spravilo vrši po žičnicah, gozdnih železnicah, dalje s plavljenjem po potokih in v vezanih splavih po rekah. Kraji, kjer so taka spravila, so opisani v že omenjeni »Spominski knjigi«. Leta 1923 so na novo zgradili gozdno železnico na velepostestvu »Pilštajn« (sod. okr. Kozje) dolgo 2 km. Od Česlaka do Oplotnice je zgrajena nova ozkotirna železnica v dolžini 4.3 km. Leta 1923 se je pričela porabljati za prevoz lesa 13.50 km dolga ozkotirna proga rudnika rudokop. unije Mežica po Thurnovi gozdni upravi in neki lesni tvrdki. Dalje so bile tega leta novo postavljene lesene (suhe) riže v revirju Gora 80 m, Lukanja 300 m, Žički samostan 600 m, Mislinje 600 m.

Sledeče spravilne naprave pa so bile leta 1923 opuščene: Žična vzpenjača v Mlinci nad Dovjem, dolga 0.8 km. Vzpenjača nad Kolnico z Jelovice, dolga 0.98 km, pa celo leto ni bila v obratu, ker je bila vlačilna žica pretrgana.

Razen v hlode, tramove in drva se je precej bukovega in nekaj hrastovega lesa podelalo v tirne pragove. Omeniti je predvsem sodna

---

[1] Glej popis spravilnih naprav na str. 27, 28 in 29 Spominske knjige J. Š. U., Ljubljana 1923.

okraja Sevnica in Laško, kjer so posamezni kmečki posestniki izdelovali pragove; dalje so prišli v poštev okraji: Črnomelj, Kočevje, Litija, Prekmurje (hrastovi) Novomesto, Prevalje (za železnico rudokop. unije Mežica so podelali macesnov les). Nadaljni gozdni polfabrikati so bili l. 1923 jamski in celulozni les, bukove doge (Kočevje), brzojavni drogi, kostanjeva drva za ekstrahiranje, trsno kolje, hmelovke, smrekovo in hrastovo lubje.

Oglje od bukovega lesa se je izdelovalo največ tam, kjer so slaba prevozna sredstva in gozdi zelo oddaljeni od komunikacij. Po nekaterih gozdih se je z ogljarenjem združilo prekoristno čiščenje in trebljenje gozdov. V obče pa je produkcija oglja močno pojenjala, ker so cene oglju padle. Posamič se bavijo s proizvajanjem manjših množin oglja po raznih krajih radi domače porabe v kovačijah. Mnogo oglja so producirali kočevski okraj, potem tudi litijski, dalje kranjski, novomeški, logaški, ljubljanski, radovljiški, slovenjgraški.

Splošno tožijo, da manjka dobrih ogljarjev in pa stalnih shramb za shranjevanje oglja, v katerih bi moglo isto čakati do tedaj, da se cene primerno dvignejo.

Cene voznikov so razmeroma zelo visoke. Bile so sicer po različnih krajih nekoliko različne, vendar ta razlika ni bila velika. Povprečno je računal leta 1923 voznik po 150 do 250 Din na dan. Transportni stroški za kubični polni meter lesa so pa seveda odvisni od oddaljenosti gozda od žage odnosno železnice in od kakovosti potov, drč, cest in drugih spravilnih sredstev ter od vremenskih razmer in so torej vsakem konkretnem slučaju drugi. V mariborskem okraju so znašali prevozni stroški za 1 plm^3 povprečno na 1 km:

po slabi in strmi poti	30 Din
po srednje dobri in manj strmi poti . .	12 Din
po dobri in zložni poti	8 Din

za drva za kurjavo 10 do 50% več.

Istotam so bile cene za sankanje 1 plm^3 lesa na 1 km daljave povprečno po 15 Din, za 1 prm^3 drv pa 12 Din, za vsak nadaljni km pa 50% manj.

Cene za splavljanje lesa po vodni riži (dolgi 11 km) znašale so za povprečno 1 km in 1 plm^3 lesa 4.6 Din, za 1 prm^3 drv pa 3.5Din. Pri tem so všteti normalni stroški, nastali vsled vzdrževanja riže in izgube lesa, oziroma drv pri plavljenju.

Radi visokih cen voznikov, skušajo si tu in tam pomagati s tovornimi avtomobili (na bencin in na plin lesnega oglja). Tudi tanke so na Dolenjskem vpeljali. O teh poizkusih leta 1923 še ni bilo merodajnih izkustev.

Spravilo lesa čez tuja zemljišča se je vršilo tam, kjer je bilo potrebno, v največ slučajih po dogovoru in sporazumu z lastnikom dotičnega zemljišča. Intervencije oblastev po § 24 drž. gozdnega zakona so bile potrebne le v posameznih slučajih in sicer v kočevskem okraju (2 slučaja), črnomeljskem (1 slučaj), mozirskem (9 slučajev), lendavskem (1 slučaj), slovenjgraškem (2 slučaja).

Naprav, tvornic in podjetij, ki se bavijo s podelovanjem lesa v polfabrikate in končne izdelke, kot so žage (električne, parne, vodne), tvornice zabojev, sodčekov, pohištva, čevljarskih kopit, lesenih cvekov za čevlje, tesarskih izdelkov, za lesovino, lepenko, lesno volno, lesnih podpetnikov, za vžigalice, za tanin, za impregnacijo lesa, destilacije jelkinega olja i t. d., mi radi pomanjkanja prostora ne kaže naštevati. Sumarno sem jih zadnjikrat navedel na str. 36 Marinovićeve brošurice: »Šumarstvo naše države«, Zagreb 1923.

Leta 1923 so novo zgradili: V brežiškem okraju 2 parni žagi (Kobi, Kozje; Črne, Brežice) in 1 vodno žago. V celjskem okraju 2 parni žagi (Jezernik, Šmarjeta; Oset, Št. Peter v. Sav. dol.). V kamniškem okraju 1 parno, 1 vodno žago in 6 naprav za izdelavo parketov, strojno mizarstvo in dr. — V kočevskom okraju 1 parno žago (Tschinkol, Kočevska Reka), vnovič postavljena in moderno urejena je bila l. 1923 parna žaga v Jelendolu, ki je bila l. 1922 pogorela. V konjiškem okraju 1 vodna žaga z električnim pogonom v Čezlaku (Windisch-Graetz), 1 polnojarmenik (Winter, Bonarini), 1 mizarna (Hasenbichler, Oplotnica) za čebelne panje in zabojčke za suhe slive, v litijskem okraju 2 parni in 2 vodni žagi. V ljubljanskem okraju 9 različnih naprav. V ljutomerskom okraju 1 parna žaga. V logaškom okraju 3 parne žage (Maček in Co., Dol. Logatec; Kobi, Begunje; Gospodarska zveza Ljubljana, Rakek). 1 žaga z elektr. pogonom (Oblak, Dol. Logatec) 1 vodna žaga (Tratnik, Ravne). V mariborskom okraju 1 žaga z elektr. pogonom, 3 parne žage, 1 vodna žaga. V novomeškem okraju se je leta 1923 industrija za podelavo lesa močno razvila. Na »Rogu« so staro parno žago vnovič uredili in opremili z modernimi stroji. Žaga ima sedaj 7 polnojarmenikov, 4 (dvojne), 2 (enostavna) delilna jarmenika, 8 krožnih žag, 2 nihalni žagi, 1 dvojno krožno, 1 odcepno krožno žago. Podjetje vodi Jug. šum. industrija d. d. v Zagrebu ter izdeluje polfabrikate iz bukovega lesa. Les črpa iz gozdov Rog, Travnik, Podstenice, last K. Auersperga. Dalje se je novo zgradila moderno opremljena tovarna za izdelovanje furnirjev v Radohi, last Hrv. esk. banke, Zagreb. Tretje novo podjetje je velika parna žaga na Gorjancih last Tvornice pokućtva i ind. drva, od. v Krapini. Podjetje izdeluje polfabrikate iz bukovega lesa, predvsem tirne pragove. Poleg teh podjetij se je u poročilnem letu popravilo mnogo malih vodnih žag venecijank. V radovljiškem okraju so bile novoustanovljene: parna žaga v Bodeščeh, v Lescah, v Češnjici in v Lipnici. Ta okraj je imel že prej dovolj žag in se je bati, da bo marsikateremu podjetju zmanjkalo lesa za podelavo. Najbolj so že sedaj prizadete nekatere male žage, v katerih okolici je zmanjkalo lesa in ki ne morejo konkurirati z velepodjetji.

V slovenjgraškem okraju je bila novozgrajena tovarna v Slovenjgradcu za lesene žeblje iz brezovega lesa.

Ker je bila leta 1923 trgovska konjunktura na lesnem trgu še čvrsta, se je le neznatno število podjetij skrčilo ali ukinilo.

Cene lesa na panju

so različne in odvisne ne le od vrste blaga, temveč tudi od ugodnega ali težavnega spravila do glavnih cest oziroma tržnih skladišč in železnice.

Spomladi 1. 1923 so cene lesa menda dosegle svoj višek. Proti jeseni istega leta so cene jele padati radi porasta dinarja. Težko je ugotoviti povprečno ceno lesa na panju, ker je odvisna v konkretnih slučajih od toliko faktorjev. Odvisna je od vsakočasne tržne cene, povpraševanja po blagu, od stroškov za podelavo, spravilo in drugih momentov.

Povprečno se je plačevalo v posameznih okoliših za 1 plm³ smrekovega lesa na panju od 300 Din do 200 Din. Dosegle so se pri dražbah za večje množine tudi sledeče cene na pr. 410 Din na veleposestvu Brdo nad Kranjem, 5 km od železnice; 340 Din občina Jezersko, 38 km od Kranja (železnice); v radovljiškem okraju: 390 Din Podkorenom, (gozd solastnikov), 350 Din v Hrušici (gozd solastnikov). Nizke so bile cene na panju v mozirskem okraju radi velike oddaljenosti gozdov od cesta in od železnice; povprečna cena za mehak les je bila 175 do 75 Din. Tudi v drugih krajih se je za tanjše mehko blago na panju in v zelo oddaljenih, neugodnih legah plačevalo le 200 do 150 odnosno 100 Din.

Za trd hrastov les so bile najvišje cene v Prekmurju in Ljutomeru 500—400 Din, dočim so drugod cene nižje. V splošnem imamo povprečno po 300—200 Din za hrast (po kvaliteti). Za bukove hlode se je plačevala cena na panju po 175 do 100 Din, v neugodnih legah do 50 Din. Za brest in jesen so bile cene na panju povprečno 350—200 Din, za domači oreh 500—300 Din, za les domačega kostanja 112—110 Din.

Bukov les za drva je stal na panju povprečno po 30 Din; v ugodnih legah in za primerno blago več (mariborski, ptujski, slovenjgraški okraj do 50 in 60 Din.), v neugodnih in oddaljenih legah tudi samo do 15 in celo do 10 Din (mozirski okoliš).

S t r o š k i z a p o d e l a v o l e s a so bili po raznih krajih nekoliko raznolični. V splošnem so bili stroški za podiranje, podelanje v omajene hlode pri mehkem in trdem lesu od 20 do 30 Din, ponekod le po 12.50 Din do 15 Din, drugod zopet čez 30 Din od plm³ lesa.

Za tesanje tramov se je plačevalo od plm³ po 50 do 60 Din, ponekod do 70 in 72.50 Din. Za izdelovanje drv za kurjavo so bili stroški od prm³ povprečno po 15 do 25 Din, ponekod 12.50 Din, drugod do 30 Din.

Žaganje desk na malih vodnih žagah stane od plm³ 80 Din, na velikih 50 Din. Na slednjih je manj odpadkov.

Podelava hrastovega lubja v gozdu stane za 100 kg povprečno 50—60 Din. Žganje oglja s podiranjem in pripremo lesa vred tudi toliko.

C e n e l e s a i n l e s n i h p r o i z v o d o v n a t r ž i š č i h. Kot tržišča veljajo kraji z železniško postajo, kjer se naklada les, in pa drugi večji kraji, kjer so večja skladišča in se nakupujejo polfabrikati. V teh krajih so mišljene cene franko vagon in so bile l. 1923:

Za h l o d e igličastega drevja povprečno po kvaliteti in debelini od 300—350 Din za plm³. Drobnejši hlodi so bili tudi nekaj cenejši, po nekaterih krajih do 200 Din. (K o n j i c e, Ljutomer, Maribor, Slovenjgradec). Kranj, Ljubljana, Logatec in Radovljica imajo spolmadi 1923.

tržne cene od 400—450 Din. Jeseni so tržne cene padle.

Za bukove hlode je bila tržna cena 200—250 Din, za prvovrstno blago, kakršno je v kočevskem in novomeškem okraju po 300 do 325 Din za plm³.

Hrastovi hlodi so bili v Črnomlju po 600—750 Din, v Krškem, Novem mestu do 525 Din, v mariborskem okraju močni po 500—800 Din. (tudi za jesen, brest in javor), v Murski Soboti 500—900 Din. (v Dolnji Lendavi za 10 do 15% cenejši), V Ptuju, Ormožu močni hlodi po 500—700 Din, močni orehovi po 600—900 Din.

Borovi hlodi so bili povprečno po 250—215 Din, beli gaber po 350—365 Din.

Za merkantilne trame je bila tržna cena 350—400 Din. v Murski Soboti, Dol. Lendavi 400—600 Din, v nekaterih drugih tržiščih do 475 Din. Jeseni 1923. je cena pač nekoliko padla.

Deske iz mehkega lesa so se na tržiščih, odnosno franco vagon plačevale po kvaliteti in sortimentih od 500, odnosno 600—700 Din in višje. Ljutomer navaja 800 Din. Murska Sobota celo 900 Din. — tam je pač pomanjkanje igličastega lesa. V kranjskem in radovljiškom okraju so bile cene spomladi 1923. na I. in II. vrsto smrekovih desk 850—900 Din, za III. vrsto 550—650 Din; jeseni so cene padle za 25 do 30%, za macesnove 1100—1250 Din. Blago s Pokljuke in Jelovice je imelo razmeroma boljšo ceno radi prvovrstne kvalitete. Hrastove deske v Črnomlju 1200 Din, Ljutomeru 1000—1300 Din, Mariboru 600 do 1000 Din. po kvaliteti (orehove 1200—1400 Din), v Murski Soboti 1200—1500 Din. Rezano blago iz bukovine (testoni 550, tavolete 750).

Tirni pragovi: hrastovi povprečno po 30 Din, bukovi po 20 Din komad.

Trda drva za gorivo so imela povprečno tržno ceno po 110 do 120 Din v prevaljskem, mariborskem in mozirskem okraju; po 125 do 130 Din v celjskem, črnomeljskem, konjiškem in novomeškem okraju. Ponekod v oddaljenih lokalnih tržiščih je bila cena mnogo nižja, drugod zopet mnogo višja, posebno tam, kjer je pomanjkanje drv in gozda, tako v ljutomerskem okraju od 120—180 Din, Murski Soboti 180—200 Din, Dolnji Lendavi 10—15% nižje. Tam kjer so drva dobro prodali, na pr. v. Švico, so dosegli visoke cene, tako n. pr. v kranjskem in radovljiškem okraju 150—175 Din za prm³.

Glede kupčije z drvmi za gorivo je omeniti, da se za eksport in doma večjidel izdeljujejo meterska polena. Vendar pa ponekod po deželi še vedno izdelujejo drva po stari meri, in so krajša kot meter, tako n. pr. 18, 20, 25 palcev dolga. Taka polena zlagajo seženj široko in seženj visoko ter jih kot drvarski seženj prodajajo.[2]

Mehka drva za gorivo so se tržila po 75, 80, 100, 120 Din, v prevaljskem okraju po 50 do 70 Din, v Prekmurju po 125—140 Din.

Kostanjev les za ekstrakt se je tržil po 25 do 27.5 Din za 100 kg.

---

[2] Podrobnosti glej na str. 94 in sl. v brošuri: »Poljudno navodilo za merjenje lesa« II. izd. Ljubljana, 1922., cena 15 Din.

Trsnokolje, nekalano po 1 Din, kalano po 1.50 Din komad.

Hmelovke po 5 do 6 Din komad.

Oglje je bilo po 1 do 1.25 in 1.50 Din kg, (na lokalnem malem trgu dražje).

Smrekovo lubje po 30 Din, zdrobljeno po 75 Din za 100 kg, postavljeno v tovarno tudi dražje.

Ježice (v posameznem slučaju) 200 Din za 100 kg.

Kupčija lesa in gozdnih pridelkov doma in eksport. Mali gozdni posestniki prodajajo v nekaterih krajih les kar na panju, le deloma kod polfabrikate, n. pr. trame, medtem ko veleposestniki skoro izključno izdelujejo les v raznih sortimentih in na svojih žagah v lastni režiji in izdelke (rezano blago) prodajajo ponudnikom ali pa potom ofertne oddaje. Veliko lesa se na panju odda tudi v gozdih Kranjskega verskega zaklada in v državnem gozdu; le manjši del se podere in podela v hlode v lastni režiji ter se hlodi prodajo trgovcem.

Velike množine lesa so se izvozile iz Slovenije posebno iz Štajerske v južne kraje naše države (v Banat, Bačko, Srbijo). Veliko se ga je splavilo po Savinji, Savi, odnosno po Dravi. Mnogo lesa pa je šlo v inozemstvo, predvsem na italijanski trg, dalje v Francijo, Anglijo in Švico ter Avstrijo. Inozemstvo zahteva le boljši les, kar se tiče kvalitete in podelave. Po Gorenjskem se pojavlja mnogo italijanskih lesnih trgovcev, ki kupujejo direktno od producentov. Producenti dosežejo od njih višje cene, država pa od teh nakupovalcev ne dobi nobenega obrtnega davka. Domačim izvoznikom se dela s tem občutna konkurenca.

Mnogo drv je šlo v Švico; zahtevala so se drva najboljše kakovosti. Za Francijo so začele posamezne tvrdke izdelovati plohe specijalnih dimenzij.

Pri eksportu lesa so razni okraji razno prizadeti. Lesa bogati kraji eksportirajo velikanske množine, drugi zopet manj. Preobširno bi postalo gradivo, ako bi popisal eksport po posameznih okrajih.

Ljutomerski okraj in Prekmurje sta menda najmanj sodelovala pri izvažanju, ker rabita vso lesno produkcijo za domačo porabo. Stavbni material se celo dovaža, povečini iz Pohorja, les za celulozo pa iz Savinjske doline. Le iz Dobrovniškega gozda (Prekmurje) se je eksportiralo 6000 prm^3 hrastovine po Domovinski proizvodnji drva d. d. v Zagrebu, ki je ta les v Čakovcu podelala v produkte za Angleško, Belgijo, Francosko in Italijo.

Padec lesnih cen jeseni leta 1923 je povzročil nekoliko zastoja v lesni trgovini, ker producenti in delavci niso znižali svojih zahtev.

Oglja se je mnogo porabilo doma (tovarna za dušik v Rušah, v kovačijah in dr.), precejšne množine pa so izvozili v Italijo.

Taninski kostanjev les se ni izvažal, ker so ga porabila domača podjetja za pridobivanje ekstrakta.

Izkoriščanje smrekovega lubja ni bilo veliko. Le posamezni kraji so ga pripravili večje množine in ga nepredelanega, deloma tudi zmletega dobavljali domačim usnjarnam. Izvoz iz dežele ni bil velik.

Semenja se je nabralo razmeroma malo. Posamezne večje gozdne uprave so si za lastno režijo pripravile nekoliko smrekovega in jelki-

nega semena. Iz kranjskega in ljubljanskega okraja se je večje število vagonov smrekovih storžev odpravilo v Avstrijo v sušarne v Wiener Neustadt-u. Nekaj pa jih je konsumiralo domače podjetje v Rečici ob Paki, ki pa še ni moderno opremljeno, temveč se poslužuje sušilnice za hmelj.

V Prekmurju so pobirali storže belega bora. V krškem, brežiškem in ptujskem okraju so nabrali mnogo domačega kostanja za domačo prehrano ter želoda za prašiče.

Ježic se je nabralo par vagonov in oddalo v domača podjetja.

P a š a. Važno postavko izkoriščanja gozdov tvori posebno na Gorenjskem paša živine. Živina se pase na planinah, ki ležijo sredi gozda ali pa nad gozdno vegetacijsko mejo. Pase pa se tudi v gozdih, bodisi da so skupna last pasočih, bodisi da so gozdi individuelno razdeljeni.

Posestnik živine uživa torej pašo v gozdih iz različnih titulov, bodisi kod služnostno pravico v tujem gozdu, bodisi kot solastnino na skupnem gozdnem zemljišču, bodisi po individuelnih parcelah vsevprek na temelju pismenega ali še češče ustmenega medsebojnega dogovora, največkrat pa brez dogovora in je smatrati medsebojno pašo kot tolerirano brez ugovora. Nekateri posestniki pasejo samo v svojem lastnem gozdu in drugim na svojem zemljišču paše ne pripuščajo. Mnogo pa jih je, ki proti volji posestnika in brez vsake pravice rijejo v tujo lastnino. Ker so planinski gozdi zelo oddaljeni, posamezni mali gozdni posestnik ne more videti vselej, kdaj pasejo po njegovem gozdu brez dovoljenja. Da si pasoči ne priposestvuje kakih pravic, ščitijo gozdnega posestnika določbe patenta z dne 7. jul. 1853, drž. zak. štev. 130.

(Nadaljevanje sledi.)

Les affaires forestières de Slovénie en 1923 (suite).

Par le directeur du service des forêts en Slovénie.

Exploitation forestière. Coupes (notifications et concessions). Coupes annuelles en 1923 excédant probablement les possibilités. Jardinage et vidange sous caution.

Production des sortiments de bois. Transport, frais de transport. Vidange au delà des fonds de terre d' autrui.

Scieries et établissements neufs. Prix de bois sur pied. Frais de production. Prix courants de produits du bois. Commerce et exportation du bois. Pâturage. (à suivre).

Rédaction.

Dr. Hufnagl — Prof. Veseli [Sarajevo]:

Praktično uređivanje šuma.*

(Nastavak.)

4. OPĆI OPIS ŠUME.

Običaj je, a u nekome je pogledu i korisno, da se operatu o uređivanju stavi na čelo opći opis šume pogledom na položaj, tlo, podneblje, način gospodarenja, vrsti drveća, prometne i tržne prilike, radnike i t. d.

Zbijena kratkoća je ovdje na mjestu. Dalekosežna razlaganja, koja ne stoje u izravnome odnosu spram uređivanja prihoda, bolje je da izostanu.

Najvažniji je u tome pogledu dovoljan opis položaja šume prema apsolutnim i relativnim visinskim odnosima, pri čemu valja navesti, u kojoj visini nad morem leži veći dio šume i istaknuti pojedine ekstreme. Ako je to moguće, valja navesti godišnje količine oborina i klimatične zone eventualno po Mayru (lauretum, castanetum, fagetum, picetum) i konačno glavni smjer opasnih vjetrova.

Tlo treba općenito opisati prema temeljnome kamenju, općemu nagnuću, ekspoziciji, dubljini, spojnosti i vlazi uz navođenje ekstrema.

Da se uzmognu ocijeniti prilike prođe, treba navesti dosada uobičajene drvne sortimente i njihove cijene, prometila u šumi, udaljenosti od najbližih željezničkih stanica ili mjesta, gdje se vežu splavovi i — ako takovih ima — mjesta mjerodavnih poduzeća iz okoline, koje troše drvo.

Opći opis šume može taksator sastaviti tek u toku ostalih poslova i to na osnovi obavještenja i vlastitih opažanja.

5. PRAVNI ODNOSI NA KOJE SE VALJA OBAZRIJETI PRI UREĐIVANJU ŠUMA.

Na iskorišćivanje a prema tome i na uređivanje šuma odlučno uplivišu razni odnosi pravne prirode, koje mora uređivač da upozna i uvaži.

---

* U posljednjem broju na str. 313. potkrala se jedna tiskarska pogrješka, koja kvari smisao. U retku drugom (odozgo) umjesto »bez prestanka« treba da bude »bez predrasuda«. Uredništvo.

Ove zakonske odredbe sadržavaju ili

a) ograničenja prava vlasništva ili

b) ograničenja u načinu korišćenja.

a) **Ograničenja prava vlasništva postoje** kod ovih šuma:

1. Šumama redova, manastira, zadužbina i povjerbina te šumama, čiji dohodak ima stalno da služi u izvjesne ciljeve, mora se potrajno gospodariti. Uređivač stoga obično ne smije da snižava ophodnje te mora u osnovi da istakne i dokaže, da je zasigurana potrajnost korišćenja. Pri tome će rado dati prednost uređivanju prihoda po plosi, jer će ovaj način biti najjasniji višim vlastima, koje imadu da bdiju nad potrajnošću prihoda.

2. U općinskim šumama i zajedničkim šumama, koje su bile izlučene mjestima, općinama ili zajednici ovlaštenika prilikom otkupa ili uređenja šumskih slušnosti (servituta), mora se također potrajno da gospodari.

Za gospodarenje ovom kategorijom šuma postoje u pojedinim zemljama posebni zakoni.[12]

Uređivač će morati da uvaži posebne odredbe ovih zakona te da kod općinskih šuma, koje tvore zajedničko dobro, uzme u obzir i utvrdi na koje drvne sortimente i u kojoj količini imadu ovlaštenici pravo.

3. Za druge zadružne šume biće odlučni statuti odobreni po vlasti, koji će biti od upliva i na određivanje prihoda.

4. Šumama, koje su opterećene šumskim služnostima, mora se na prikladan način potrajno da gospodari. Uređivaču mora dakle da je tačno poznata vrsta, količina i mjesto izdavanja šumskih proizvoda, koji se imaju ovlaštenicima da izruče. Prema tome će prosuditi godišnje sječe i proređivanja te izbor vrsti drveća, koja će se u buduće odgajati kao i način pomlađivanja.

Gdje postoje ovlaštenja na stelju ili šumsku pašu, mora se u elaborat uvrstiti posebna osnova o korišćenju stelje ili paše.

b) **Ograničenja u načinu korišćenja**[13] mogu se odnositi na sve šume bez obzira na to, čije su.

Ovamo spadaju:

1.Uz izvjesne prilike tla — živi pijesak, strmi, vrlo visoki položaji, seline (popuzine, otisline), podrovane obale — propisan je osobiti način sječenja, kojim se izbjegavaju široke gole sječe te se sječa obavlja postepenim progaljivanjem ili u uskim prugama.

---

[12] Uporedi L. Hufnagl »Die Gesetzgebung über die Oedlandsaufforstungen, der Waldschutz und die Beförsterung in Oesterreich«, Wien 1907., Wilhelm Frick. Ovdje citira pisac pojedine zakone u bivšoj monarkiji, što je u prevodu izostavljeno.

[13] L. Hufnagl, op. cit. str. 6. i naredne. Pisac citira opet odnosne ustanove austr. drž. šum. zakona i zakona pojedinih zemalja bivše monarkije.

2. Prema ovim propisima podleže gole sječe, koje prekoračuju izvjesnu plohu, i prebiranja, koja prekoračuju izvjesnu mjeru, svakogodišnjoj prijavi kod političkih vlasti, ako ne postoji po ovima odobrena gospodarska osnova.

Uređivač će propitati, da li šuma spada pod ove odredbe te će prema tome sastaviti osnovu. Ako se u osnovama, koje će se predložiti oblasti, i može da prekorači zakonom propisana maksimalna veličina sječa, to se ipak već iz razloga gojenja šuma može da preporuči — osobito pri manjem šumskom posjedu — da se odabere zakonom predviđeni način vođenja sječa, koji je obilježen mnogim prvosječama[14] i uskim ivičnim sječama sa zaštitnim stablima ili bez njih.

3. Propisano je ostavljanje vjetrobrana na granici prema susjednim starijim šumama, kojima prijeti opasnost od vjetra.

4. Šume — zabrane[15] — imaju se posve izlučiti iz gospodarske osnove i navesti samo uz oznaku plohe, imena i oblasnoga riješenja, kojim su proglašene kao takove.

6. SNIMANJE I RAD U ŠUMI.

Jezgru elaborata uređenja čini opis sastojina (sastojinska tablica str....), jer se na njemu osniva ukupno uređivanje prihoda i buduće gospodarenje.

Svima radovima i snimanjima u šumi jest cilj, da uzmognemo pojedine kolone opisa sastojina ispuniti po mogućnosti tačnim brojčanim vrijednotama.

Najprije valja šumu razlučiti po izvjesnim načelima u pojedine dijelove, od kojih je najmanji sastojina. Svaka sastojina dobiva svoju oznaku, pod kojom se ona unosi u kartu i opis sastojina.

Uređivač prolazi šumom od sastojine do sastojine te bilježi svoja opažanja i odredbe u bilježnici, koja se zove taksacijoni manual.

Pri tome se drži rasporeda sastojinske tablice i bilježi za svaku sastojinu u manualu:

1. (privremenu) oznaku sastojine, onda podatke o
2. položaju i tlu,
3. bonitetu (vrsnoći),
4. vrsti drveća i sastojinskoj karakteristici (osebinama, odlikama),
5. dobi,
6. obrastu,
7. drvnoj masi,
8. prirastu i
9. gospodarskim mjerama, koje treba u sastojini provesti u najbližoj budućnosti.

Uređivač neće moći uvijek da ustanovi i zabilježi jednim mahom sve ove odnose, jer bi za to trebalo, da je karta gotova, da se još

---

[14] Première coupe de régénération. Anhieb.

[15] Forêt de protection. Bannwald.

izluče neke pojedine sastojine, izmjere ova izlučenja i njima nadopuni karta. Ako karte nijesu potpune, valja — osobito kod većeg šumskog posjeda — često najprije izvršiti ustanovljenje i izmjeru sastojinskih granica i ostalih crta podjele šume a onda će stom slijediti detaljni opis sastojina.

7. PODJELA (RAZDJELJENJE) ŠUME.

Običaj je, da se šume, koje pripadaju jednome vlasniku, podijele u gospodarske razrede, gospodarske srezove, revire, distrikte, odjele i pododjele ili sastojine. O gospodarskim razredima biće govora na str..... Za predradnje u šumi dovoljno je ponajprije, da je poznat način gospodarenja (str.....), jer o tome napose ovisi metoda ustanovljenja mase i prirasta i propisivanje budućih gospodarskih mjera.

Promjena opsega gospodarskih srezova i revira ovisi o organizaciji poslovanja pri gospodarenju. Oni ne stoje u direktnom odnosu naprama stvaranju gospodarskih razreda i izrađivanju operata o uređenju.

Pod distriktima razumijevamo obično prostorno odijeljene, uobičajenim imenom označene šumske predjele većega obima. Sama podjela šume osniva se na stvaranju odjela i odsjeka (pododjela) ili sastojina.

Sastojine su dijelovi šume, koje će oko posmatrača odmah razabrati, jer se jasno razlikuju od pokrajnih drugih dijelova šume po načinu gospodarenja ili vrsti drveća ili dobi ili obrastu ili masi. One su prava gospodarska jedinica.

Nekoliko ili mnogo sastojina skupe se u odjelu. Odjeli se označuju arapskim brojkama 1, 2, 3 i t. d., a sastojine, koje leže u jednome odjelu, malim latinskim pismenima a, b, c....

Zadaća je uređivačeva, da u naravi potraži granice sastojina, da ih geometrički snimi i u kartu unese. On, kako se to kaže, preduzima izlučenje sastojina.

Stvaranje odjela obavlja se već na osnovi šumskih karata i po podacima prvoga obilaženja po šumi. Ako valja za ograničenje odjela prosjeći nove pruge unutrašnje podjele (glavni i pobočni prosjeci), treba to izvršiti tek poslije izmjere, kartiranja i izlučivanja sastojina, kako bi se po mogućnosti zapriječilo, da se umjetiim prugama podjele jedinstvena sastojina ne rastavi na dva ili dapače na više dijelova.

(Nastavit će se.)

L' aménagement des forêts pratique (suite).

Une traduction de l' oeuvre pratique du docteur Hufnagl avec supplément original sur les méthodes françaiss et suisses. (à suivre).

Rédaction.

Настава и наука.

ИНТЕРНАЦИЈОНАЛНИ ШУМАРСКИ КОНГРЕС У РИМУ 1926.

Како смо већ јавили, одржат ће се у Риму мјесеца маја 1926. велики интернационални шумарски конгрес. Одбор за организацију жилаво ради на претходним радовима. У одбору сједе људи ванредних организаторних способности. Сва је нада, да ће тај конгрес и успјети.

Овај конгрес који је потакнут по Интернационалном Институту за пољопривреду у Риму требао би да буде јака манифестација модернога шумарства. Циљ му је посве практичан и реалан, јер су на његовом програму само питања, која су савремена и од интернационалног интереса у пуном смислу те ријечи. (Види програм у броју 4., стр. 253.—256.).

У исти час са конгресом одржат ће се и велика изложба машина, које су од интереса за индустрију и прерађивање дрвета. Прелиминиране су екскурзије у најинтересантнија подручја Италије а можда и у друге земље.

На конгресу могу узети учешћа не само делегати владâ, институтâ и удружења већ и друга лица, која се пријаве за времена и уплате суму од 50 француских франака на адресу: »Comité du Congrés International de Sylviculture« à Rome, Institut International d' Agriculture (Villa Umberto I. Rome).

Учесници конгреса уживати ће извјесне погодности: олакшицу (попуст) код вожње копном и морем, за долазак, повратак и код екскурзија, право на све публикације конгреса бесплатно а на друге погодности, које ће бити детаљиране у програму.

Ово је дакле ванредна прилика, да господа од шумарске и дрварске струке пропутују Италију јефтино те да се узмогну упознати са талијанским шумарством, дрвном индустријом и трговином на врелу.

Молимо ону господу, која желе узети учешћа на конгресу у Риму, да

1. пошаљу у Рим на речену адресу — путем којег домаћег банковног завода — износ од 50 фран. франака.

2. да нас извијесте о посланом новцу, назначе тачно своју потпуну адресу и саопће, да ли путују као обични учесници, или као извјестиоци.

3. да нам саопће да ли траже, да се ми побринемо за све погодности или ће то учинити сами.

BOTANIČKE EKSKURZIJE NA LIČKU PLJEŠIVICU.

Geografski položaj Plješivice, koja se veže na jugu s Dinarom i Velebitom te dodiruje s jedne strane Kapelu, a s druge strane zapadne bosanske planine, odrazuje se i u njezinoj flori i vegetaciji.

Plješevica nije uprkos mnogih odličnih radova do danas floristički poznata, jer je većina istraživača proučavala samo vrh Gole Plješivice. Jedini je

Rossi pošao u druge nepoznate krajeve i svojim osnovnim istraživanjem udario bazu daljnjem radu. Oblast Plješivice fanerogamski slabo je poznata. Kriptogamski ona nije uopće bila proučavana. Priznanja i hvale je vrijedno nastojanje naših botaničara da floristički prouče Plješivicu. No napose treba pohvaliti interes, koji oni priklanja u šumi. U cilju proučavanja ličke Plješivice izlazio je mnogo na teren g. dr. I. Horvat, pristav botaničkog instituta na Zagrebačkom univerzitetu. Rezultat svojih ekskurzija i istraživanja iznio je u javnom predavanju, što ga je održao ovih dana.

Predavač je prikazao osobitosti u flori Plješivicena osnovu svojih istraživanja posljednjih godina. Ta flora sastoji pored brojnih poznatih vrsta napose i od mnogih vrlo rijetkih. To su s jedne strane biljke značajne za naše južne krajeve, ostaci iz vremena tercijera. S druge su strane zanimljivi rijetki reprezentanti alpinske flore i oni iz eurazijskih visokih planina i arktisa, koji su se doselili ovamo u doba glacijala, od kojega je inače naši krajevi ostali dosta pošteđeni.

Mnogo manje nego li flora bila je poznata šumska vegetacija Plješivice, koja je jednako značajna i osobita.

Dva su najvažnija fenomena u vertikalnoj razgrani planine. To su donje i gornje granice šume. Prva, donja granica, uvjetovana je klimatskim (suša) i biotskim faktorima. Gornja granica šume klimatskim (studen, vjetar, jako svjetlo) i tektonskim faktorima. Između tih dviju linija razvija se prašuma u svoj svojoj prirodnosti, bogatstvu i krasoti.

Predavač se napose zadržao u promatranju ovih šuma pokazujući na razne faktore ,kojima uslovljen njihov život i rast. Ti su u jednu ruku klimatski a u drugu ruku biotski (konkurenca pojedinih vrsta drveća). Napose je zanimljiv tip t. zv. mješane šume, koja predstavlja po stanovitom svatanju primarni tip šume u našim krajevima za razliku od sjevernih i alpinskih, gdje obično prevladava u sastojini jedna vrsta. Predavaču su u jednu ruku služili kod proučavanja ovoga pitanja čisto šumarski podaci, što ih je dobio od nadležne taksacije, a u drugu ruku tačno ispitivanje nižega rašća, pa i mahovina. Predavač pokazuje, kako je ovo pitanje važno sa teorijske i praktične strane, jer upućuje na sukcesije i konkurencu pojedinih vrsta.

Prema gornjem rubu šume javlja se klekovina bora (Pinus mughus) jele i bukve, a konačno se i ona gubi u livadama, kamenjarama i krševima koji su jednako zanimljivi po svome florističkom sastavu i svojoj fizionomiji.

Predavač je sa priznanjem naglasio, da su mu kod njegova rada u terenu mnogo bili na ruci šumari otočke imovne općine, koji su obavljali taksatorske radove u sjevernom dijelu Plješivice. Imovna općina Otočka, dala je predavaču i pripomoć za obavljanje terenskih radova te mu je samo tako bio omogućen dulji boravak u terenu. Ova će se geobotanička istraživanja nastaviti i proširiti.

Na koncu je predavač demonstrirao veliki broj zanimljivog bilja iz flore Plješivice, a zatim prikazao najvažnije scenerije i vegetacijske tipove projekcijom slika na platnu.

Mi sa trostrukom radošću bilježimo ovo predavanje. Jedno zato što možemo konstatovati, da je interes naših naučnih radenika za šumu i njenu bijologiju i ekologiju konačno oživio. Drugo je, što konstatujemo, da se našao jedan vlasnik šume, koji je shvatio važnost i vrijednost naučnog rada po šumarstvu te

je novčanom pripomoći omogućio izvodenje istraživačkih radova u terenu. Treće: i naši drugovi, koji su radeći u taksatorskim vanjskim radovima išli na ruku predavaču, dokazali su da i mi iako privrednici, treba da trajno održavamo veze sa onim naukama, koje čine osnovicu našeg produkcijonog rada i podizanje i gajenje šuma, a to je u prvom redu botanika sa svim njenim ograncima.

Zakonodavstvo.

ZAKON O ŠUMAMA.

Povodom knjige **Ing. A. Ružića: Nacrt Zakona o Šumama i Zašumljavanju.** Ljubljana 1925.

Vraćamo se još jednoč na ovo pitanje povodom važne publikacije vrijednog našeg druga, šumarskog savjetnika inženjera Ružića, o kojoj smo samo kratko referisali u broju 4. Ne činimo to zato, da bi se upustili u polemisanje o pitanjima, koja smo već raščistili na drugom mjestu. Ne kanimo ponavljati sve one argumente, koje smo iznosili u ovo poslijednje tri godine, braneći lojalno i dosljedno naše uvjerenje. Vraćamo se na knjigu kolege Ružića, da damo izražaja našeg poštovanja golemoj ljubavi i idealizmu, koji provejava njegov rad, iako između pisca i nas postoje neke razlike u gledanju na osnovna pitanja naše šumarske politike. Mi duboko cijenimo svačije lično uvjerenje kao i onoga, u čijoj je duši niklo to uvjerenje. Nitko nam ne može zamjeriti, da isto to pravo tražimo i za svoje uvjerenje. Dajući izražaja svome uvjerenju o ovoj knjizi neka nam bude dopušteno da se zadržimo na nekim konstatacijama i objašnjenjima. Smatramo da je time završena rasprava ovoga pitanja.

Autor bi najradije da svoj nacrt zakona nazove »Narodni zakon o Šumama«. Mislim, da se ne će naći nitko u našim redovima, tko bi mogao da vagne inponderabile: u čijem od poznata dva nacrta ima više ljubavi za narod i otadžbinu. To se ne bi dalo izvršiti prosto s razloga, što te razlike u opće nema. Dakle o takvoj razlici ne može ni da bude riječi.

Može se samo govoriti o razlici u količini šumarskog idealizma, na osnovu kojega su građeni ti projekti. Tu treba svakako dati prvenstvo piscu gornje knjige. On je čisti šumarski idealista, koji u svojoj ljubavi za šumu ide vrlo daleko. On n. pr. strahuje pred krčenjem šuma na relativno šumskom tlu, iako dobro zna, da je sve naše poljoprivredno zemljište nastalo zapravo dugim istorijskim procesom krčenja šuma. On u toj ljubavi pojam pustošenja gradi široko i proteže ga ne samo na tlo, već i na sastojinu. Pisac je u tome toliko idealan, da — ne poznavajući naših općinskih šuma — i ne primjećuje, kako bi na taj način najveću kategoriju pustošnika davale zapravo naše male općine. Njihove šume, a naročito njihovi šumom obrasli pašnjaci često i nisu drugo već — pusto pustošenje. Pisac kod toga i ne zapaža, da bi se na osnovu takovog kodifikovanja morala krutim policijskim bičem radi »pustošenja sastojine« slomiti šija onog malog slovenačkog čovjeka, koji sijekući smrekovu sastojinu od 5—10 godina dobavlja »božićna drvca ili onog bosanskog seljaka, koji bi bez »šubaraka i skresaka« jedva ostao živ.

Takav čisti šumarski idealizam — da ne reknemo ekskluzivizam, koji vidi šumu i traži uslove njenog života u budućnosti i sadašnjici, a ne vidi pored nje i čovjeka sa svim njegovim potrebama, jest plemenit no nije opravdan u času, kad se radi o donošenju Zakona. Zakoni se ne pišu i ne stvaraju za ljude savršene i bez grješke, već za obične smrtnike, za njihove dobre i zle čine. Oni samo onda polučuju cilj, ako ostanu na tlu potpune realnosti te se ne sukobljuju sa okrutnim načelom: fiat justitia, pereat mundus. Zakoni treba, istina da pomognu dići čovjeka. No to dizanje ne može izvršiti sam zakon. Ono može ići uporedo sa prosvjetom.

Tko pomno pročita knjigu druga Ružića, moći će da sa radošću konstatuje, da za pravo i nema velikih razlika između projekta većine i manjine. Ima samo razlike u naočarima, na koje su posmatrana osnovna načela kod donošenja samih zakonskih ustanova. Ružić je u svom posmatranju čisti šumarski idealista, a većina je udarila srednjim putem, koji leži između idealizma i grube realnosti. Nitko nije bolje okarakterisao ovaj idealizam, nego sam pisac, kad u svom obrazloženju (str. 119.) kaže: »naša je želja da i Makedonija i Crnagora i Dalmacija, što pre postanu, a one koje jesu, da ostanu takvim parkom« — kakva je Slovenija.

Ružić ostaje idealista i u razradivanju svojih osnovnih načela. On ne priznaje činjenice, da ponestatak opće unifikatorne osnove u našem zakonodavstvu otežava donošenje Zakona o Šumama. Naprotiv on postavija obrnutu tvrdnju, da je baš radi njegove nevezanosti i slobode to lakše izgraditi Zakon o Šumama kao »nepokolebiv kodeks«. Ali u isti čas pisac zaboravlja na pravno načelo »lex posterior derogat priori«, po kojemu kasniji zakoni mogu ili posve ili od česti porušiti ono, što je stvoreno i izgrađeno zakonima, koji su prethodili.

Idealno je shvatanje piščevo i o obimu Zakona. On se ne zadovoljava sa t. zv. okvirnim Zakonom. On je uvjeren, da je potrebno donošenje zakona sa čitavim detaljom naredenja o provođenju osnovnih načela. Odatle i ona opširnost njegovog zakonskoga teksta. Kako smo spomenuli u prošlom broju, naše je uvjerenje, da će Zakon o Šumama moći to bolje obuhvatiti svu različnost naših privrednih prilika, što će on biti općenitiji u osnovnim načelima — dakle manje detaljan.

U vezi sa pitanjem obima zakona stoji i pitanje donošenja t. zv. specijalnih zakona. Pisac je previdio, da je nacrt većine imao u vidu donošenje specijalnih zakona ili Uredaba prema čl. 94. Ustava (n. pr. za pošumljenje krša), koi će biti »podredjeni ovom glavnom Zakonu o Šumama« (Osnovica str. 71). Iz toga je evidentno, da nikako ne stoji tvrdnja piščeva, kao da je većina tobože pomišljala na donošenje specijalnih zakona za pojedine pokrajine. Ta mi smo posve jasno rekli, govoreći o kršu, »da nema govora o tome, da bi se donošenje toga specijalnog zakona prepustilo oblasnim i sreskim samoupravama« (Osnovica str. 71.).

I na temi liberalizma i konzervativizma pisac se u svom obrazloženju mnogo zadržava. On citira nekoliko autora, koji govore u prilog njegovoj tezi, ali ne pokušava da kritički analizuje čl. 37. Ustava, koji je bio ishodište gledišta većine u pitanju t. zv. liberalizma. Taj član kaže, da »nitko ne smije postupati sa svojinom tako, da upotreba bude na štetu cjeline«. To načelo prenešeno na šume znači: nitko ne smije

postupati sa svojom šumom (šumskim zemljištem) tako da nastane šteta po općenitost. To je fundament, na kojem počiva poznati niz šumarsko-policijskih ograničenja, privatne svojine u interesu javnom i općem. No težnja piščeva, da se ingerencija državne vlasti ne protegne samo »na t. zv. šumsko-policijski deo, već i na gospodarstveni deo propisa« po našem je uvjerenju protivna Ustavu. (Pod ingerencijom države na ekonomska pitanja razumijevamo njeno određivanje i ograničavanje prihodne potrajnosti, izbor turnusa, vrsti uzgoja, vrsti drveta itd., u šumama privatnih fizičkih lica). Potpunosti i jasnoće radi naglašavamo, da je i shvatanje posjedovnih odnosa — a ti su u najtješnjoj vezi sa gornjim pitanjem — različno od onoga, što ga nalazimo u pisca. Projekat većine pretpostavlja, da je u času donošenja Zakona o Šuama uređeno pitanje ekspropriacije velikog posjeda. Po našem shvatanju Zakon o Šumama, kad govori o privatnim Šumama, drži u vidu samo mali i srednji posjed, jer pretpostavlja da velikoga posjeda u tom času više nema. Pisac naprotiv — kako ćemo dalje izložiti — ne luči tačno kompetenciju zakona o šumama od kompetencije zakona o ekspropriijaciji velikoga posjeda na jednoj, a privremenih odredaba o agrarnoj reformi na drugoj strani.

Francuskoj ne će nitko živ osporavati, da nije demokratska, da nije nacijonalna i da ne nastoji unaprediti svoje šumarstvo. Ta ona je rodila misao slobode, digla misao nacije i polučila zamjerne uspjehe u podizanju Šuma (Landes, Sologne). Pa da vidimo, kako je ondje stajalo sa pitanjem t. zv. liberalizma. Obligatorna zabrana krčenja — jedino ograničenje, a i to vrlo mlako — postoji tek od 1859., pojam zaštitnih šuma statuisan je zapravo zakonom od 1922., policijska zabrana devastacije u našem smislu riječi uopće ne postoji. To je dakle ono, što bi se moglo nazvati uistinu liberalizmom. Kako je daleko od toga liberalizma gledište većine, koje traži čitav niz ograničenja, imali smo prilike da objasnimo već u nekoliko navrata.

Istina i u Francuskoj je bilo pokušaja, da se privatni posjednici šuma ograniče i u ekonomskim momentima. Takav je pokušaj učinjen god. 1908., kad je parlamentu predložen projekat zakona, koji je pokušavao, da privatniku nametne petgodišnju perijodičku potrajnost (taj se projekat zato i zvao »projet des cinq possibilités«). No taj je projekat izazvao tako žestoke prigovore posjednika, da je morao biti napušten. Među tima prigovorima bili su na prvom mjestu oni o ograničavanju privatne svojine odnosno raspolaganja njome, za koje rekoše, da je nespojivo sa francuskim shvatanjem slobode i slobodnog građanina. Važnost ove činjenice iskače još više, ako se uvaži, da je Francuska zapravo importna zemlja, a nije eksportna kao mi. Procenat šumovitosti u Francuskoj (20%) daleko je ispod našega (34%) pa i pak demokratska, nacijonalna i šumom neprebogata Francuska nije mogla da se odluči na ovako duboko ograničavanje privatne svojine, kako ga hoće pisac.

U ostalom mi bi rado vidjeli, kako bi to ograničenje izgledalo u praksi. Šta bi rekao seljak, posjednik šume, koji je gajio i čuvao svoju šumu dugo godina da uštedi nešto, kad bude udavao i opremao kćer. A u tom času dolazi šumarska policija pa — pored policijskih naređenja, u kojima nema razlike u shvatanju u oba projekta — ne dopušta vlasniku da posiječe u svojoj šumi više od jednogodišnjeg prirasta.

U ostalom svakom je stručnjaku jasno, da je i prekidno gospodarenje jedna vrsta prihodne potrajnosti, o kojoj ozbiljno vodi računa i nauka. Dakle

prekidno gospodarenje, koje se toliko perhorescira, nije napuštanje prihodne potrajnosti već samo njen drukčiji vid u kojem se ono poklapa posvema sa pojmom produkcijone potrajnosti. Naše je duboko uvjerenje, da nema razloga i opravdanja da zahvatanje države u ekonomisanje privatnim šumama prede onu granicu, koja je markirana Ustavom i policijskim naredenjima.

U zemljoradničkom pitanju počinja pisac jednu kardinalnu grješku. On ispravno i saglasno sa nama luči dva zasebna dijela ovoga pitanja: snabdjevanje zemljoradnika i eksproprijaciju velikoga posjeda. Ali pisac ne uočuje jasno dalnje razlike ovih dijelova. On ih ne razlikuje po njihovom trajanju, po njihovom vremenskom slijedu a ni po zakonskoj kompetenciji. Pisac ne opaža, da je pitanje ekspropriacije velikoga privatnoga posjeda po svojoj prirodi takovo, da mora biti riješeno prije donošenja Zakona o Šumama. Kod pitanja snabdjevanja zemljoradnika treba razlikovati dvije vremenske faze. Prva: njihovo snabdjevanje, prije donošenja Zakona o Šumama, dakle za vreme postojanja velikoga posjeda, i druga: njihovo snabdjevanje poslije donošenja Zakona o Šumama dakle u vrijeme kad ne će biti velikoga posjeda. Kako je poznato, naše se gledište razlikuje načelno od piščevog u tome, što mi tražimo, da svi posjedovni odnosi budu regulisani prije stupanja na snagu Zakona o Šumama. Mi smo izradujući sam projekat — a i na posljednjoj anketi — naglašavali gledište, da ne samo eksproprisanje velikog posjeda, već i otkup servituta (razgraničavanja šuma u Srbiji i Bosni) te kreiranje drugih i javnopravnih tijela (čl. 41. Ustava) mora biti uredeno prije donošenja Zakona o Šumama.

Naše je uvjerenje da opći Zakon o Šumama mora zateći regulisane posjedovne odnose. Uostalom to je predvidio i sam Ustav (član 41. alineja 3.). On govoreći o zemljoradničkom pitanju, koje se ima regulisati Zakonom o Šumama, spominje samo državne i samoupravne šume. Iz toga je jasno, da je taj član tako stilizovan zato, jer je i Ustav pretpostavljao, da će se prelaženje velikoga posjeda u državnu i samoupravnu svojinu izvršiti prije Zakona o Šumama. Netačno je piščevo izlaganje Ustava, da Zakon o Šumama mora da vodi zasebna računa o podmirivanju zemljoradničkih potreba iz privatnih šuma velikoga posjeda. Naprotiv u Ustavu je posve tačno rečeno, da se to korišćenje odnosi samo na državne i samoupravne šume.

Pitanje o snabdjevanju zemljoradnika prije eksproprijacije privremenog je karaktera. Njegovo regulisanje kao takovo ne može se unositi u Zakon o Šumama. U njega u pravilu mogu da udju u prvom redu ona naredenja, koja su trajnog karaktera. To privremeno uredenje pitanja o snabdjevanju zmljoradnika stvar je agrarne reforme, dakle stvar onih privremenih i prelaznih naredenja, što ih — do konačnog regulisanja ovog pitanja — donosi Ministar za Agrarnu Reformu i Ministar Šuma i Rudnika. U toj glavi svoga projekta pisac je posve izgubio orijentaciju. Ta disorijentacija zavukla se i u piščeve izvode o odnosu Zakona o Šumama prema privatno-pravnim i privatnim fizičkim licima. To mu se ne bi bilo desilo, da je proučio i uvažio posve stvarni i opravdani prigovor dobrog slovenačkog pravnika dra. Trstenjaka, koji je — kako priznaje autor sam — pokušao, da pisca skrene na pravi put u izlaganju intencija Ustava. Ova konstatacija rješava nas svakog daljnjeg objašnjavanja u zemljoradničkom, a i posjedovnom pitanju. U pobijanje onih izvoda piščevih, kojima se direktno ili

indirektno kritikuje nacrt većine više temperamentom (»stručni zločin«, »skliska staza nekritičnosti« itd.) nego — argumentom, ne ćemo uopće ulaziti.

Mogli bi ovako analitičkim prikazom da nastavimo. No mislimo, da to praktički nema svrhe. Gledišta koja su izbila u pitanju šumarske politike i novoga Zakona o Šumama, toliko su se iskristalizovala i javno tretirala, da je svakomu, tko se interesuje za ovo pitanje, lako moguće, da slijedi njihov postanak, razvoj a i današnje stanje studijem dosada izašlih publikacija. U njima je sadržano lice i naličje svih tih pitanja. Tko želi, da si stvori potpuno objektivan sud u samoj stvari, da upozna jedno i drugo gledište, mora pročitati njeno lice i naličje, mora pročitati i knjigu marnoga našeg druga — Ružića. Mi je našim drugovima toplo preporučamo. Stvar je slobodnoga uvjerenja čitaočeva da si stvori samostalan sud o tome, što je lice a što je naličje pitanja.

Ugrenović.

УНИФИКАЦИЈА ШУМАРСКЕ СЛУЖБЕ. Поред теме »либерализам и конзервативизам« најчешће се додирује — приликом расправа о Закону о Шумама — питање унификације шумарске службе. То ће рећи претреса се питање, да ли је могуће у једној шумарској области ујединити провођење полицијских, административних и економских мјера. О овом се питању снова и живо дебатовало на посљедњој анкети у Београду. Поборници унификације изнијели су тврдњу како лучење полицијских од економских момената не постоји у Француској, те како је онђе заиста проведена потпуна унификација.

Ми би хтјели да овђе — навођењем односних законских прописа — укратко покажемо, како та тврдња никако не стоји. Истина је баш обратно.

Да то освијетлимо послужит ћемо се само једним типичним примјером француског шумарског законодавства — забраном крчења.

Тко у Француској намјерава крчити шумско земљиште, дужан је ту своју намјеру четири мјесеца раније пријавити супрефектури. (Art. 219. Loi du 18 juin 1859.). Према томе странка пријављује своју намјеру управној а не шумарској власти. Шумарској управној власти (шумарском органу) остају — као и у нас — на ријешење чисти стручни моменти: извид у терену, кјему се призива и интересована странка. (Art. 193., Décret du 22 novembre 1859.), констатовање стања ствари и изношење разлога, који говоре против дозволе крчења. Ако шумарска власт приговори подјељивању дозволе, иде ствар пред »ерески савјет« (Conseil de préfecture). О ријешењу ереског савјета обавјештава се шумарска власт и власник шуме, те се ствар предлаже на коначно ријешење Министру Финансија који доноси коначну одлуку након претходног саслушања финансијске секције државнога савјета (La section des finances du Conseil d' Etat).

Према изложеном је јасно да ни у Француској нема говора о унификацији шумарске службе. И тамо је проведена посве такова бифуркација, како је она прелиминована и у новом Закону о Шумама. Дакле је законски пројекат у тој тачци остао на висини која је у складу са нашим законом о општој управи а и са принципима законодавства Европе. (Француска, Баварска).

Угреновић.

ПРИНАДЛЕЖНОСТИ ШУМАРСКОГ ОСОБЉА.

Чланом 41. закона о буџетским дванаестинама за месец април, мај, јуни и јули 1925. год. дато је овлашћење Министарском Савету, да на предлог Министра Шума и Рудника по одобрењу Финансијског Одбора, правилником пропише нарочите принадлежности за службенике шумарског ресора, а до доношења овога правилника важиће принадлежности по досадашњим прописима.

Регулисање припадлежности које овај члан предвиђа, свакако се односи на депутатни огрев и земљиште, које је принадлежности шумарско особље по ранијим прописима уживало.

Како, и на који начин ове принадлежности треба регулисати по новом правилнику, немислимо овде разлагати, јер о томе је било доста речи и предлога у своје време од стране шумских управа поднето Генералној дирекцији Шума у Београду. Надамо се, да ће позвати за израду овог правилника умети донети тачан суд и правоваљан закључак, те праведно и правично заступати интересе свију категорија шумарског особља код овог по њих актуелног животног питања.

На овом месту желимо скренути пажњу, да је код израде овога правилника неопходно потребно имати у виду и правилно регулисање теренског паушалног додатка шумарског особља. У јавности је било у своје време доста речи и критике чиновничког закона, нарочито одредаба његових које говоре о принадлежностима, које су поглавито код службеника нижих група и сувише ниско одмерене, несразмерно много мање од службеника виших група. Познато је, да баш особље тих нижих група највише је изложено теренским радовима и путовањима, те се да замислити њихов материјални положај, кад поред и онако незнатне месечне плате морају да сносе повећане издатке, које теренски радови и путовања за собом повлаче.

По члану 21. закона о шумама, који важи за Србију, окружни шумари добијају поред плате још по 50 динара, а подшумари по 30 динара месечно додатка на путне трошкове и држање коња. Како је под после-ратним приликама овај износ показао се и сувише недовољан, то је, после нешто дужег натезања, успело се да се исти повиси на 150 динара, односно 120 динара.

Наше колеге преко Саве и Дунава, како смо обавештени — ако је то тачно — примају 600 динара месечно теренског паушала. Да ли је тај паушал регулисан законом, правилником, уредбом, или наређењем, непознато нам је. Но, било како му драго, сматрамо да такве аномалије не би требале да постоје, те да се шумарско особље дели у синове и пасторчад. Кад је већ имало законског ослонца да се предратни паушал шумарског особља у Србији повиси од 50 односно 30 динара на 150 односно 120 динара не видимо разлога, зашто се исти неби могао изједначити и правилно регулисати за све шумарско особље у држави. Постојањем ове разлике изгледа као да је шумарска теренска служба већа и напорнија с оне стране Саве и Дунава, мада би се, ако би се још и на то гледало, с правом могло рећи, да је та служба у овим крајевима много тежа, напорнија, па ако хоћете и опаснија.

Обраћамо се овим путем на надлежне факторе, да при изради поменутог правилника обухвате и правилно реше и питање теренског паушала шумарског особља. Држимо да би месечни износ од 600 динара био умерена награда, која би одговарала стварном месечном теренском издатку овог особља Развитком интензивнијег рада у шумском газдинству у последње време, шумарско особље принуђено је 3—4 пута месечно изаћи на терен и пробавити на теренском раду по 10—12 дана у месецу, а често пута цео месец дана, два, па и више. Не треба тражити, да особље једне продуктивне гране државне управе, подижући и чувајући највеће државно благо и богатство, гриа у беди, гладује и злопати се, те га таквим поступком у крајњем случају терати да се лаћа недозвољених радњи за обезбеђење опстанка свога живота.

Особље грађевинске струке — инжињери — у овом погледу су били бољи бранноци и заштитници својих права, те су знали и умели себи обезбедити месечни паушал за теренске радове у износу од 600 динара, док су шумари инжињери, њихове колеге, који имају много чешће, дуже и теже теренске радове, као што видимо, у том погледу знатно и неоправдано запостављени.

Ако читамо нови пројекат закона о судијама, види ћемо, да су судије своје принадлежности умели обезбедити специјалним додатком, који узгред буди речено, знатно пребацује предложени паушал шумарског особља.

На надлежнима је да ово питање правоваљано расправе и реше, а држимо, да би и Шумарско Удружење за њега требало се заузети и предузети потребне кораке, јер оно највише и тангира његове чланове[1].

С. Р. Баранац.
окружни шумар.

[1] На умирење господина писца можемо изјавити, да је овој посљедњој жељи удовољено тиме, што је управа удружења на својој сједници, одржаној од 10.—13. маја у Београду темељито расправила ово питање и израдила свој пројекат правилника, који је ишао за тим, да што боље заштити интересе шумарских чиновника. Уосталом ми ћемо се на ово питање вратити. — Уредништво.

Jugoslovensko tržište drveta.

Dne 1. juna 1925.

Marché au bois Iougoslave

Le 1 Juin 1925

Broj Nro.	Sortiment: po vrsti drveta	Sortiment: selon essence	Sortiment: nach Holzart	Jedinica mjera / Uni'é de mesure / Maszeinheit	Cijena - Prix - Preis: na tovarnoj stanici / à la station d' expedition / an der Verlade-Station — Dinara — Dinars	Cijena - Prix - Preis: na odredištu / au lieu de destination / am Bestimmungsort
	I. Hrastovina	**I. Chêne**	**I. Eiche**			
1	Trupci za oplatice	Grumes de placage	Furnier-Klötze	m³	2750—4000	
2	Trupci za pilenje I. kl.	Grumes de sciage Ier Choix	Säge-Klötze I. Kl.	m³	1500—2000	
3	Trupci za pilenje II. kl.	Grumes de sciage IIe Choix	Säge-Klötze II. Kl.	m³	800—1100	
4	Polovnjaci kompaktni	Wainscoat	Wagenschuss (Kompakt)	m³		
5	Polovnjaci ispiljeni	Wainscoat-Logs	Wagenschuss-Boules	m³	. . . . .	Cif London 19-25 £
6	Srednjače	Centerplanks	Centerplanks	m³	. . . . .	Cif London 17-23 £
7	Okrajčene piljenice ispod 50 mm	Planches flacheuses dessous 50 mm	Unbesäumte Bretter unter 50 mm	m³	2200—2800	
8	Okrajčene piljenice iznad 50 mm	Planches flacheuses dessus 50 mm	Unbesäumte Bretter über 50 mm	m³	2500—3100	
9	Blistače	Quartiers	Spiegelware	m³	4000—5000	Belgijska granica / Frontiére belge / Belgische Grenze
10	Okvirnice	Châssis	Chassis	m³	. . . . .	
11	Vratnjače	Portières	Thürlstücke	m³	500—7000	900—1000 belgfcs
12	Daske za ljesove	Cercueil	Sargbretter	m³	4500 - 5000	
13	Bočnice	Sur dosses	Hochschnitt	m³	3200—4800	
14	Listovi	Feuillets	Feuillets	m³	4700—7500	
15	Četvrtače	Chevrons	Staffeln	m³	2000—2300	
16	Tavanjače	Pavimenti	Belagspfosten	m³	. . . . .	cca Lit 950·— Postunia
17	Piljenice za bačve	Plateaux douelles	Douellpfosten	m³	1800—2100	cca Lit 850·— Fob Trieste
18	Popruge	Frises	Friesen	m³	1600—2300	
19	Željeznički pragovi	Traverses de ch- d. f.	Eisenbahnschwellen . .	1 komad / pièce / Stück	50—80	
20	Francuska dužica	Merraines français	Französische-Dauben .	1000 komada / pièces / Stück	16000—22000	
21	Bačvarska dužica	Douves allemandes	Binder-Waare . . .	po akovu / par seaux / per Eimer	80—120	
22	Telegrafski stupovi	Poteaux télégraphiques	Telegrafen-Stangen	komad		

Broj Nro.	Sortiment po vrsti drveta	Sortiment selon essence	Sortiment nach Holzart	Jedinica mjera / Unité de mesure / Maszeinheit	Cijena - Prix - Preis: na tovarnoj stanici / à la station d'expédition / an der Verlade-Station — Dinara — Dinars	Cijena - Prix - Preis: na odredištu / au lieu de destination / am Bestimungsort
	II. Bukovina	**II. Hêtre**	**II. Buche**			
1	Trupci za pilenje I. kl.	Grumes de sciages I-er Choix	Säge-Klötze	m³	310—400	Talijanska granica / Frontiére italienne / italienische Grenze
2	Trupci za pilenje II. kl.	Grumes de sciages II-e Choix	Säge-Klötze	m³	200—300	
3	Planke parene	Plateaux etuvé	Pfosten gedämpft	m³	1300—1400	520—610 Lit
	Planke neparene	Plateaux non etuvé	Pfosten ungedämpft	m³	1250—1350	500—580 Lit
4	Daske parene	Planches etuvé	Bretter gedämpft	m³	1459—1700	400—600 Lit
	Daske neparene	Planches non etuve	Bretter ungedämpft	m³	1350—1600	380—560 Lit
5	Popruge	Frises	Friesen	m³	600—800	
6	Četvrtače	Chevrons	Staffeln	m³	800—1200	
7	Željeznički pragovi	Traverses p. ch. d. f.	Eisenbahnschwellen	komad / Pièce / Stück	40—50	
8	Ogrijevno drvo I. kl.	Bois de chauffage I-er Choix	Brennholz I. Kl.	Wagon	2750—3200	
	Ogrijevno drvo II. kl.	Bois de chauffage II-e Choix	Brennholz II. Kl.	Wagon	2400—2600	
9	Drveni ugalj	Charbon de bois	Holzkohle	Wagon	9000—9500	
	III. Ostalo tvrdo drvo	**III. Les autres bois durs**	**III. Andere harte Hölzer**			
1	Jasenovi trupci	Grumes en frene	Eschen-Klötze	m³	700—800	
2	Brestovi trupci	Grumes en orme	Ulmen-Klötze	m³	500—600	
3	Javorovi trupci	Grumes en erable	Ahorn-Klötze	m³	700—800	
4	Grabovi trupci	Grumes en charme	Weissbuchen-Klötze			
	IV. Meko drvo.	**III. Bois tendre**	**IV. Weiches Holz**			
1	Meka građa tesana	Bois tendre équarri	Weiches Holz bezimmert	m³	350—500	
2	Meka građa piljena	Bois tendre scié	Weiches Schnittmaterial	m³	600—750	
3	Telegr. stupovi (jelovi)	Poteaux telegr. (sapin.)	Teleg.-Stangen (Tanne)	komad / pièce / Stück	50—80	

Литература.

Dr. Konrad Rubner, приватни доцент на Универзитету у Минхену: **Die pflanzengeographischen Grundlagen des Waldbaus. Neudamm 1924.** Страна 278. с двије карте. Цијена 200.— Динара.

Географија биља, проматрана и у свом ширем опсегу, размјерно је млада наука. Интензивније проучавање биљно-географских односа датира заправо тек од Aleksandra Humbo dta. Касније се тој дисциплини, због многих занимљивих питања која су се појавила, почела обраћати већа пажња, па су имена познатих ботаника као: De Candolle-a, Englera, Griesebacha, Willkomma, Drude-a и многих других везана управо о ту науку.

У почетку се та наука ограничавала претежно на флористичка и географска опажања, а да се код тога није дубље улазило у истраживање узрока тих појава. Тек онда, кад су се ти биљно-географски појави почели довађати у везу с физиолошким и еколошким факторима, дошла је та наука до већег значаја. Тај нови правац од нарочите је важности био за нас шумаре, у вези са научним третирањем питања, која спадају у област науке о узгајању шума.

Поред Nördlingera i Borggrewe-a, бавио се од шумара биљно-географским односима нарочито H. Mayr, који је својим Waldbau-om настојао да тој дисциплини даде неки шири хоризонт и интернационални карактер и да је уједно искине из дотадањих уских веза емпиријских опажања.

И Bühler[1] се у свом великом дјелу о узгоју дотакао биљно-географских питања, а да из појмљивих разлога, није дубље улазио у саму ствар.

У новије доба су нарочито Финци, под водством професора Cajandera[2] много допринијели рјешавању многих занимљивих питања из ове области.

И Руси, који су у науци о истраживању станишта постигли много лијепих успјеха, поодмакли су и у погледу биљне-географије, испред многих других народа. Након овог опћег приказа прелазимо на сам реферат о књизи.

У овом дјелу испитује писац уплив разних климатских фактора као: свјетла, топлине, оборина (водених талога), вјетрова, географске ширине и т. д. на образовање климатских зона и регија вегетације. Међутим ти исти климатски фактори су од пресудног значаја и на творбу зона тла[3]. Према томе су и едафски фактори (прилике станишта) од нарочитог утјецаја на образовање зона вегетације.

У даљњим својим изводима настоји писац да утврди природне границе распрострањења појединих врста шумског дрвећа. Да то објасни,

---

[1] Bühler: Waldbau I. стр. 59—67.

[2] Види »Acta forestalia fenica«.

[3] Види Dr. Ramann: Bodenbildung und Bodeneinteilung. Berlin 1918.

залази у генетичку биљну географију, па покушава, да истражујући прилике и утицај глацијалних периода квартера, нађе узроке данашњем поређају врста дрвећа. Међутим то питање није тако једноставно, јер у историјско доба долазе други, секундарни фактори, који су тај природни поредак замрсили и помрачили. То су нарочито силна крчења и паљења шуме, на који се начин и данас још крчи шума у Финској.

Осим тога Rubner доказује, да су у XIX. вијеку, листаче у Њемачкој изгубиле много терјторије, која је сад обрасла четињарима. Напротив у ранијим вијековима шуме листаче су се више уважавале због паше и жировине. Коначно бави се социолошким приликама састојине (синекологијом), па настоји, да објасни бројна опажања о природној измјени врсти дрвећа на истом станишту (Konkurenz und Fruchtwechsel der Holzarten) Дјело завршује проматрањем прилика прашуме као природног облика шуме.

Рубнер долази до резултата да се практично провађање шумско-узгојних мјера мора што више прилагодити приликама даног станишта. Мишљења је, да се у погледу природних услова и граница данас може говорити о пруском, баварском или баденском узгоју шума. Унутар ширих подручја треба ограничити још уже предјеле, сродних климатских и едафских прилика, јер се тек за ове могу постављати нека заједничка правила за господарење. Будућност узгоја, према Рубнеру, лежи дакле на локалној примјени и усавршавању таквих правила, а никако на постављању нових система, који би требали да опћенито вриједе.

Ову занимљиву књигу смо приказали због тога нешто опширније, да свратимо пажњу и да побудимо занимање за истраживање биљно-географских прилика наше државе, која се протеже кроз много климатских појасева. У њој налазимо опаљену,солунску кампану, медитеранске макије, аридне крашке голети, хумидне шуме Словеније. инундационе шуме Посавине и шумовите планине Динарског система. Ту се отвара широко поље солидном раду. На тај начин упознали би тачније биљно-географске односе наших шума, на што смо још данас, нажалост, у већини случајева упућени на страну литературу.

Инг. **Милетић** (Загреб).

POHORJE. (Praktičen vodnik po Pohorju, Kozjaku, Plešivcu, po Dravski, Mislinjski, Mežiški, Dravinjski dolini in drugih krajih v Podravju). Z dvema zemljevidoma, talnim načrtom in 19 slikami.

Napisal Rudolf Badiura. Izdala in založila Ig. Kleinmayr in Fed. Bamberg d. z. o. z. v Ljubljani

V zadnjih 31 letih se je turistika v Sloveniji kaj lepo razvila. Z veseljem opažamo, — tako pravi g. Badiura v predgovoru — da so množice turistov vsako leto večje, ljudi ki vedo spoštovati svojo domovino s tem, da jo bolj in bol spoznavajo. Posebno zadovoljstvo nas navdaja pri tem, da so se omilili naši kraji v zadnjih letih prav mnogim Hrvatom in da že pogosto srečavamo v naših snežnikih tudi tovariše iz Srbije.

Žal, velja slednje šele samo za našo Gorenjsko. Skoro ves naš turistovski kontigent iz Jugoslavije se koncentrira samo v Posavju, dočim so nam kraji v Podravju, ki so istotako vredni obiska, še vedno prav malo znani.

Gornja knjižica naj bi privabila na severno našo mejo ob Dravi mnogo turistov Slovencev, Hrvatov in Srbov, da kmalu spoznajo tudi ta lepi kos naše zemlje.

* * *

SMUČAR. (Smuška teorija in praksa za začetnike in izvežbance. 6 pokrajinskih, 55 tehničnih slik). Sestavil Rudolf Badiura, Ljubljana 1924.

Ta knjižica bo izborno služila k večjem razvoju smučarstva. G. Badiura je v njej orisal pomen smučarstva in opremo smučarja; razložil elementarno tehniko in splošne vaje, ki jih mora obvladati začetnik. Opisal je tudi težje vežbe za one, ki delajo daljše ture in izlete. Knjižica bo ne le sportnikom, temveč tudi gozdarjem in lovcem po poklicu prav prišla.

* * *

CERKNIŠKO JEZERO IN OKOLICA. (S 24 slikami in zemljevidom). Napisal M. Kabaj. Izdala in založila učiteljska tiskarna v Ljubljani.

Vsebino knjige tvorijo sledeča poglavja: Opis jezera in okolice. Skrivnostni jezerski pojavi. Obsežnost jezera. Ribji lov. Lov na divje race (opis tega lova ne odgovarja naziranju pravih lovcev). Bližnja jezerska okolica. Cerknica. Zgodovina, ustno izročilo in pripovedke.

* * *

O JAVNI UPRAVI. Upravnopravna in upravnopolitična razmotrivanja. Spisal Dr. Henrik Steska. Natisnila in založila Zvezna tiskarna in knjigarna, Ljubljana 1925.

Vsebina: O upravi: 1) O načinih uprave (Upravno varstvo, upravno skrbstvo, Nabava upravnih pripomočkov. 2) O sredstvih uprave (Organi uprave upravni člani).

O decentralizaciji državne uprave.

O tipih teritorialne samouprave.

O upravnih činih.

1. Pravna pravila in pravni odnošaji.
2. Upravni čini abstraktnega in konkretnega značaja; upravni čini zasebnopravne in javnopravne prirode; zasebnopravni in javnopravni odnošaji.
3. Oblastveni upravni čini dispozitivne prirode.
4. Oblastveni upravni čini konstitutivne prirode.
5. Oblastveni upravni čini deklarativne prirode.
6. Materialna pravna moč oblastvenih upravnih činov.
7. Upravni čini neoblastvenega značaja.
8. Razmerje med poedinimi vrstami upravnih činov.

O upravnem sodstvu:

1. O upravnem sodišču vobče.
2. O državnem svetu.
3. O upravnih sodiščih.
4. O tožbi na upravno sodišče.

(Dopustnost tožbe na upravno sodišče. Rok za vlaganje tožbe. Vsebina upravnosodne tožbe).

Pravilnik upravnega sodišča za Slovenijo.

Šivic.

OBČE IN SPLOŠNE UZANCE ljubljanske borze za blago in vrednote za trgovanje z lesom. V Ljubljani 1925. Cena 20 Din. Založništvo: Yougoslave Express Reclame Company, Ljubljana, Frančiškanka ulica 6, in tajništvo Ljubljanske borze. **Šivic.**

Из Југ. Шумарског Удружења.

ИЗВАДАК ИЗ ЗАПИСНИКА.

4. сједнице управног одбора Југословенског Шумарског Удружења одржаној дана 10., 11. и 12. маја о. г. у Београду.

Присутни су били: предсједник Др. Јовановић, Тајник Инг. Милетић, тајник и благајник Инг. Чеовић. Одборници: Инг. Рор, др. Балеп, Инг. Мариновић, Инг. Маркић, Инг. Манојловић, Инг. Сарнавка, Инг. Слијепчевић, Инг. Ружић, Инг. Стојановић, Бојић, Инг. Гринвалд, Инг. Љуштина и Инг. Чмелик.

Након читања и овјеровљења записника 3. сједнице извјестио је тајник и благајник Чеовић о пословању Удружења, као и о стању благајне за вријеме од прошле сједнице до овог засједања.

Пошто су изјештаји примљени на знање, прешло се на дневни ред.

Тајник Чеовић извјештава, да је предсједништво поднијело Министарству Шума и Рудника своје мишљење о предлогу за допуну нацрта закона о Привредном Савјету. Нарочито је тражено, да у Закону буде наведено и наше Удружење, као корпорација, која предлаже чланове Привредног Савјета.

Надаље је тражено, да се чланом 16. Закона, који говори о »стручним одборима« осигура и оснивање »стручног одбора за шумарску политику«, јер одбор за пољопривредну политику, којега закон предвиђа није достатан и за шумарску политику, која је у много чему опречна са пољопривредном политиком.

Тајник Милетић изјестио је о раду анкете, која је одржана код Министарства Шума и Рудника о Шумарском Закону, а којој анкети су присуствовали: Инг. Милетић, др. Угреновић, Инг. Ружић, Инг. Р. Стојановић и др. но не као изасланици Ј. Ш. У., већ као стручни чиновници и извјеститељи, које је позвало Министарство Шума и Рудника.

Са задовољством је констатовано, да је анкета скоро у 90% примила нацрт Закона о Шумама, како га је израдило и предложило наше Удружење.

Расправа се водила о интересима државе, шумског господарства и шумарског особља, обзиром на премјештање шумарског особфа, пак је након дебате изабрана депутација, која ће поћи до Г. Министра Шума и Рудника и упознати га са штетама, које настају по државу и за рацијонално шумско господарење, као и за само шумарско особље, ако се врше честа премештања, уколико нису услиједила по фактичној потреби службе.

Како је пак законом о буџетским дванајстинама за април, мај, јуни и јули 1925. одређено, да Министар Шума и Рудника има израдити и Правилник за ванредне принадлежности шумарског особља, (депутате), које су предвиђене чланом 40. Закона о чиновницима, то се главна управа детаљно позабавила са израдом тога Правилника, те је већ поднешен Министру Шума и Рудника нацрт Правилника, како га је израдило наше Удружење. (Тај нацрт донијети ћемо у једном од наредних бројева Шумарског Листа.

Управни одбор је са задовољством констатирао, да је у Министарству шума и рудника израђен нацрт Правилника за депутате, који је потпуно заштитно интересе шумарског особља. Наш нацрт не разликује се много од Министарског нацрта, само што су нашим нацртом неки чланови јасније изражени, да у њиховој интерпретацији не буде двојбе, те што је за најниже шумарско особље затражено повећање тих депутата.

Понукано радом Министарства Шума и Рудника, да се за шумарско особље свих крајева наше државе уведу јединствени наслови, претресало се и о том, какови би наслови били најподеснији за поједине групе и категорије и који би у свим крајевима имали разумијевања у народу, а опет да се насловом не заностављa ранг и положај шумарског особља према насловима чиновника и службеника осталих ресора.

Након дуже дебате усвојени су слиједећи наслови.

За I. категорију:

За 3. групу: Директор код државне и имовно-општинске шумске управе.
: Начелник код политичке шумске управе.
За 4. групу: Директор ако је шефдирекције, имовне општине или политичке шумске управе.
: виши шумски инспектор, ако је само референт.
За 5. групу: Шум. инспектор I. разреда.
« 6. « : Шум. инспектор II. разреда,
« 7. « : Шум. инжињер I. разреда,
« 8. « : Шум. инжињер II. разреда,
« 9. « : Шум. инжињерски асистент.

За II. категорију (шумарско особље).

За 1. групу: надшумарник,
« 2. « : шумарник,
« 3. « : надшумар I. разреда,
« 4. « : надшумар II. разреда,
« 5. « : шумарски приправник.

За другу категорију (рачунарска струка).

Наслови за ову категорију нека се узму исти, као што их има рачунарско особље, осталих ресора (финанција итд.) само добивају пред наслов још ријеч »Шумарски«.

За III. категорију (шумарско технички помоћници).

За 1. групу: шумар I. разреда,
« 2. « : шумар II. разреда,
« 3. « : подшумар,
« 4. « . шумарски помоћник.

За III. категорију (шумарско канцеларијски помоћници).

Наслови за ову категорију нека се узму исти, као што их имају канцеларијски помоћници осталих ресора (Министарства вањских и унутарњих дела, финансија итд.) Само добивају пред наслов још ријеч »Шумарски«.

Званичници — (чувари).

На терену	У писарни
1. група: надлугар	1. група: писар I. разреда
2. « : лугар I. разреда	2. « : писар II. разреда
3. « : лугар II. разреда	3. « : писар III. разреда.

Служитељи:

1. група: служитељ I. разреда,
2. « : служитељ II. разреда.

Сви ови наслови осим I. категорије 3. групе имали би важити за шумарске чиновнике и службенике свих управа т. ј. и код дирекција шума, имовних општина и политичке шумарске управе.

Господину Министру Шума и Рудника већ је поднешен предлог, да ове наслове усвоји.

Знамо унапред, да ови наслови неће задовољити све колеге, ну као што смо напред казали, морало се водити рачуна о том, да наслови буду пријемљиви народу у свим крајевима наше државе, а опет и да учине што бољи дојам о положају односног шумарског чиновника.

Пало је и много других предлога нарочито за Босну и за Словенију, ну нису усвојени обзиром на горе истакнуто. Те посебне предлоге изнијети ћемо у наредном броју Шумарског листа.

Како у архиву Југословенског Шумарског Удружења има на залихи још појединих бројева Шумарскога Листа, а и комплетних старих годишта, то је закључено, да се поједина годишта могу продавати уз цијену од 25.— Дин. по годишту.

Надаље је закључено, да се нацрт Закона о шумама, као и Шумарско политичка основица закона о шумама од др. Угреновића продаје члановима за 30 Дин. (обје књиге), а за нечланове 60 Дин.

Бјелокрањској подружници Словенског Планинарског друштва подјељена је потпора у износу од 300 Дин.

Како је одзив чланова нашег Удружења на позив управе, да сваки члан допринесе по неки обол за нашег књижевника, по струци колегу, Петра Петровића био доста слаб, то је управа закључила, да се послани доприноси надопуне из буџета до износа од 10.000 Дин. и тај износ, да се јубиларцу преда »као дар колега шумара«.

За редовне чланове Удружења примљени су:

Др. Михајло Градојевић, свеуч. професор Београд, Инг. Иван Подхорски, шум. инжињерски пристав Загреб, и Инг. Златко Вајда, шум. инжињерски пристав Загреб.

За члана подупирателя: Пуниша Рачић, индустријалац, Скопље.

За члана утемељача: Милан Ваинер, кр. шум. надзорник, Кутина.

Наредна сједница одржаваће се у Крушевцу и на истој дефинитивно одлучити дан састанка редовите главне скупштине, која ће се одржати у Дубровнику, по свој прилици у другој половици септембра.

Šumarski Muzej. Prije nego nastupi toplo vrijeme izvršeno je pregledavanje prepariranih životinja u zoološkom dijelu muzeja. Po posebnom preparatoru izvršeno je i konzerviranje tih životinja. Za zoološki dio muzeja (sisavci i ptice) izvršena je tačna naučna determinacija po gosp. prof. dr. E. Rössler-u, predstojniku zavoda za primjenjenu zoologiju. Gospodinu prof. Rösslerу izričemo ovim u ime uprave muzeja najusrdniju hvalu.

Izdanja udruženja. Tajništvo udruženja ima na prodaju ove knjige:

Угреновић: Закон о Шумама. Љубљана 1923. Цијена за чланове 10 Д, за нечланове 20 Д.

Ing. A. Ružić: »Nacrt Zakona o Šumama i Zašumljanju. Ljubljana 1925. Cijena za članove 30 D, za nečlanove 60 D.

Ugrenović: Šumarsko-politička osnovica zakona o Šumama. Ljubljana 1923. Cijena za članove 20 D, za nečlanove 40 D.

Ugrenović: Iz istorije našeg šumarstva (Od 1840. do 1856.). Zagreb 1925. Cijena za članove 10 D, za nečlanove 20 D.

ИСКАЗ.

Уплаћене чланарине и претплате у месецу априлу 1925.

Редовни чланови: Дрнић Милан, Загреб Дин. 50.— (за год. 1925.); Јербић Иван, Загреб Дин 50.— (за год. 1925.); Милетић Жарко, Загреб Дин 50.— (за год. 1925.); Лах Густав, Копривница Дин 50.— (за год. 1925.); Фај Јосип, Вировитица Дин 50.— (за год. 1925.); Амицић Вукашин, Требиње Дин 50.— (за год. 1925.); Јевтић Живоје, Крушевац Дин 50.— (Дин 30, за год. 1924. и Дин 20 за год. 1925.); Малеш Драгутин, Подравска Мославина Дин 50.— (за год. 1925.); Лончар Илија, Соколовац Дин 50.— (за год. 1925.); Грлић Ђуро, Осијек 1. Дин 50.— (за год. 1925.); Влаховић Илија, Винковци Дин 50.— (за год. 1925.); Бунић Петар, Лозница Дин 50.— (за год. 1925.); Гелић Јосип, Мркоњић-Град Дин 100.— (за год. 1924. и 1925.); Михајловић Јован, Сремска Митровица Дин 50.— (за год. 1925.); Будиселић Мијо, Св. Иван Жабно Дин 50.— (за год. 1925.); Екл Карло, Љубљана Дин 50.— (за год. 1925.); Укропина Душан, Дрвар Дин 50.— (за год. 1925.); Братус Ернест, Планина Дин 50.— (за год. 1925.); Дмитрашиновић Раде, Добрлин Дин 50.— (за год. 1925.); Стргар Будимир, Огулин Дин 55.— (за год. 1924. и упис); Саблић Рудолф, Сушак Дин 50.— (за год. 1925.); Граховац Петар, Нова Градишка Дин 50.— (за год. 1925.).

Претплатници: Среско Поглаварство, Бјелина Дин 100.— (за год. 1925.); Шум. управа, Крушевац Дин 100.— (за год. 1925.); Шум. управа Београд Дин 100.— (за год. 1924.); Шум. управа Завидовићи, Дин 150.— (за год. 1922. и 1923.).

UPOZORENJE.

Budući mnogi Šumarski Listovi dolaze nazad sa naznakom »Nepoznat« »Otputovao« »Neprima« i t. d. to se umoljavaju slijedeća gg., da Udruženju jave, da li su svojevoljno vratili list želeći, da se iz Udruženja brišu, ili je list povraćen radi nedovoljne adrese.

U potonjem slučaju neka izvole slijedeća gg. javiti svoju točnu adresu.

1 **Dr. Aninger Rikard**, vlastelinstvo Klenovnik Hrvatska.
2. **Brankovič Miloslav**, podšumar Belo Polje Srbija.
3. **Belčić Ivo**, inžinjer Beograd, Balkanska ul. 25.
4. **Baretić Bartol**, Računarski savjetnik Sušak, Primorje.
5. **Bačić Ante**, veletržac Gomirje Hrvatska.
6. **Dmitrijević Jovan**, trgovac Kruševo Srbija.
7. **Djerdjevič Milan**, šef šum. uprave Brus Srbija.
8. **Dolensko d. d. za industriju drva**, Zagreb Jurišićeva 25.
9. **Despotović Dušan**, četkar Beograd, Knez Mihajlov Venac 8.
10. **Fusić Franjo**, nadšumarnik Bjelovar Hrvatska.
11. **Gjurinovac Pavao**, Cerna Srijem.
12. **Jugoslavenska banka d. d. (tajnik M. Valentić)** Zagreb, Jelačićev trg 25.
13. **Jovanović Slavko**, šum. inž. pristav Belje.
14. **Jugoslovenska trgovačka banka**, Beograd.
15. **Jela d. d.** Tarčin kod Sarajeva Bosna.
16. **Kavoš Jurij**, šum. vežbenik Odranci-Betlinci Prekomurje.
17. **Kritovec Simo**, šumarnik Garešnica Hrvatska.
18. **Korošec Mijo**, kot. šumar Vinkovci Srijem.
19. **Katić Krešimir**, šum. inžinjer Fužine Hrvatska.
20. **Kamperelić Života**, pisar Min. šuma i rudnika Beograd.
21. **Kirschbaumer Marko**, šum. nadsavjetnik Sarajevo Bosna.
22. **Kliper-Kauderer Sigmund**, trgovac drvom Sarajevo Bosna.
23. **Katnić T. sinovi d. d.** Zagreb, Strossmajerova ul. 3.
24. **Manojlović Milan**, okružni šumar Beograd, Gen. direkcija šuma.
25. **Mladenović Andrija**, šef šum. uprave Brus Srbija.
26. **Neuhold Božidar**, šumar Modruš, Hrvatska.
27. **Neubaumer Karlo**, vlastelinski šumar Velika-Gorica, Hrvatska.
28. **Okružna šumska uprava** Valjevo Srbija.
29. **Omanović Salih**, šum. inžinjer Cazin Bosna.
30. **Odeljak prometne banke**, B. Bašta — Derventa Bosna.
31. **Peha Vojtek**, podšumar Donji Milanovac Srbija.
32. **Remetović Vid**, nadlugar Djurdjenovac.
33. **Strouhal Ivan**, Korčula Dalmacija.
34. **Stanisavljević Krešimir**, šum. nadzornik Ilok.
35. **Stankić Gavro**, lugar Srem. Karlovci.
36. **Sigelhuber Djuro**, šumar Han — Derventa, Pale kod Sarajeva.
37. **Stojanović Stojan**, sekretar, Beograd Min. Šuma i Rudnika.
38. **Spasojević Vukota**, pisar, Beograd Min. Šuma i Rudnika.
39. **Sučić Ivan**, blagajnik Fužine Hrvatska.
40. **Sud** opštine Blatačke, srez Doranjski, okrug Blatački Srbija.
41. **Societe Helienique**, Pale kod Sarajeva.
42. **Singer Viljem**, nadšumar Drenovac Slavonija.
43. **Šarčević Krsto**, podšumar Berane Srbija.
44. **Šumska uprava**, Andrijevica Crna Gora.
45. **Uprava Crkve** Gračačke, srez Žički Srbija.
46. »**Ugar**« šum. industrija d. d., Sarajevo Bosna.

U koliko bi koji od drugih kolega znao za boravište gore navedenih članova, to ih molimo, da nam to jave.

Uprava Šumarskog Lista.

Биљешке.

ЕКСКУРЗИЈЕ СТУДЕНАТА.

Примамо из ђачких редова. На научну екскурзију у Чехословачку отпутовали су студенти 8. семестра Шумарског Факултета у Београду. Пут води у подручје Дирекције Шума у Бањској Бистрици и Високој Татри, које су познате као узорна шумска господарства са врло напредним шумарством, а са приликама, које су сличне нашима, нарочито у Босни. Оданде се иде у Брно, где ће се разгледати Шумарски Факултет и 9.000 ха велика факултетска шума, а после тога на сајам узорака у Прагу. У околини Прага прегледаће се једно од узорних шумских господарстава. Повратак је преко Беча, где ће се разгледати позната велика школа за културу тла. Екскурзију воде: гг. др. Ђока Јовановић, Инж. Стефановић, Инж. Маринковић и др. М. Градојевић.

За нас студенте шумаре осмог семестра загребачког факултета се још незна, да ли ћемо ове године уопће на велику екскурзију. Заједничка екскурзија, која би била толико потребна, пала је у воду, а на самосталну се екскурзију не може, јер нема пара. Ми смо видећи, да ни Министарство Просвете ни Министарство Шума и Рудника није дало за екскурзију потребног кредита, изаслали депутацију која је замолила да се и студентима загребачког факултета потпором омогући екскурзија. Све су очи нас студената уперене у господина Генералног Директора Млодрага Стаменковића. Ми верујемо, да ће наша молба за помоћ бити уважена те ћемо и ми моћи да видимо бар наше рођене шуме, кад нам није било дано, да и ми видимо чехословачке. Ми верујемо да не ћемо имати повода да осјетимо да има нас студената синова и пасторака.

РИБАРСТВО И ШУМАРСТВО. У Француској се полаже велика важност на гајење риба у слатким водама. Напосе се је живо учешће шумарске управе у том смјеру. На самом шумарском институту у Нансију предаје се гајење риба, а заводска шума има и све практичне уређаје, на којима се могу извршивати и практични радови. Но у Француској има и посебних института за унапређивање гајења риба. Такав институт постоји у Гренаблу (Institut de pisciculture de Grenoble). Па том институту одржавају и засебни практични течајеви за чуваре шума. Циљ је тих течајева, да се чувари шума тачно упуте у практични рад око гајења риба. Проводе се демонстрације, којима се тумачи техника оплодње, изваљивање и излагање млађи салмонида у воде текућице. Ове течајеве могу полазити и сва друга нешумарска лица, која се интересују за питање гајења риба.

Било би вриједно да се мало замислимо у ово питање.

РАДИОТЕЛЕФОНИЈА У ШУМАРСТВУ. Радиотелефонија крчи си пут на свим подручјима човјекова рада. Она је освојила и копно и море и уздух. Њене антене сваке руке шичу ко гљиве не само по крововима ве-

ликих градова већ и заселака. Држава, војска, привреда, трговина, наука и умјетност све је то већ замрежено невидљивом паучином — телефоније без жица.

Није чудо, да је радиотелефонија доспјела и у шумарство. У нас има већ станица (Словенија), на којима приватни посједник шуме, који је уједно и индустријалац, прима дневно вијести свјетских берза радиотелефонским путем. Није далека мисао да се радио употреби у модерној заштити шума од пожарева, нарочито за јављање њиховог локалитета.

Но најоригиналнија је мисао, на коју су дошли Французи. Они су врло успјешно употребили радио за популаризовање шумарства. Како читамо у »L' Echo Forestier«, свако мјесец дана са станице на Ейфел-овом торњу (дужина вала 2.650 м) разносе електрични валови по једно популарно шумарско предавање. Посљедње оваково предавање за кога знамо, одржао је инспектор Јагершмидт почетком априла о теми: »Интервенција државе у господарењу са приватним шумама«. Предавач је дакле — готово у исти час, кад и наша анкета у Београду — третирао савремену тему — о либерализму у шумарству. Истина наше удружење још није толико модернизовано, да би било могло на свом властитом рецептору слушати ово предавање. Но кад већ нисмо могли да чујемо предавача, ми смо се потрудили, да прочитамо његово предавање. Не ћемо овђе улазити у детаљ његова предавања већ ћемо само подцртати закључак. »Француска и може очекивати најбоље успјехе од ограничавања« (приватника у његовом господарењу).

Предавач је мишљења, да се више користи може очекивати од преузимања приватних шума у државну својину него од њиховог ограничавања у економском смислу.

Како нас ето поучава радио, тема »либерализма« није само наша већ и тема великога свијета.

»ŠUMARSKA LIGA — SILVA MEDITERRANEA«. — Za člana Lige prijavio se gospodin Ing. Viktor Setinski, profesor vodnog graditeljstva, melijoracija i uređivanja bujica na Gosp. Šumarskom Fakultetu u Zagrebu.

PRODAJE SE BOGATA ŠUMARSKA KNJIŽNICA iz ostavine jednog šumarskog stručnjaka, koji je bio na istaknutom položaju. Knjižnica sadržaje i sva godišta »Šumarskog Lista« (od 1877. do uključno 1925., tvrdo vezano, od 1916. do uključno 1918., te 1920.—1922. nevezano) i sva godišta »Lovačkog-Ribarskog Vijesnika« (od 1892. do uključno 1915. tvrdo vezano, od 1916. do uključno 1918. nevezano). Pored pobrojanih knjiga, knjižnica sadržaje i velik broj isključivo stručnih djela strane književnosti.

Znamo da se »Šumarski List« sve više traži što je on stariji. Naročito su vrijedna kompletna godišta. Skrećemo pažnju gospodi drugovima na ovu rijetku i vrijednu knjižnicu. Potrebna objašnjenja dati će Uredništvo, gdje se knjige mogu i ogledati.

Lične vijesti.

ПОСТАВЉЕНИ СУ:

Станковић Василије, за администр. чинов. III. кат. 2. групе при шум. управи у Скопљу.

Недок Чедомир, за шум. инж. пристава I. кат. 9. групе код слуњско-банских имовних општина.

Михајловић Живојин, за администр. чинов. III. кат. 3. групе при шум. управи у Крушевцу.

Дракслер Рудолф, за шум. помоћника III. кат. 4. групе код поглавара среза градишког.

Залокар Срећко-Феликс, за чинов. III. кат. 1. групе при дирекцији шума у Љубљани.

Вучетић Светозар, за администр. чинов. III. кат. 2. групе при дир. шума у Чачку.

ПРОМАКНУТИ СУ:

Медведовић Мато, за надшумара II. кат. 1. групе при бродској имовној општини.

Ружић Иван, за шум. рачунарског ревидента II. кат. 2. групе при дир. шума у Загребу.

Јовановић Славко, за протуставника III. кат. 2. групе при петроварадинској имовној општини.

Косић Александар, за подшумара I. кл. III. кат. 2. групе при шум. управи у Београду.

Копривник Војко, за инспектора-шефа одсека за ловарство у оделењу за експлоатацију при генералној дирекц. шума I. кат. 4. групе.

Белановић Сава, за таксатора I. кат. 7. групе при петроварадинској им. општини.

Сребрнић Иван, за рачунарског надсавјетника II. кат. 1. групе и шефа рачуноводства Дирекције шума у Љубљани.

Матић Јован, за шум. надсавјетника I. кат. 5. групе и шефа петроварадинске имовне општине.

Остојић Душан, за надсавјетника I. кат. 5. групе и шефа шум. управе у Огару.

Мајер Мирко, за шум. надсавјетника I. кат. 5. групе при крижевачкој им. општини у Бјеловару.

Јошовац Адолф, за шум. надинж. I. кат. 7. групе при шум. управи у Драганцу.

Бален Симо, за писарничког официјала III. кат. 2. групе и архивара дир. шума на Сушаку.

Фрушић Андрија, за шум. надсавјетника I. кат. 3. групе при градишкој им. општини.

Влатковић Петар, за шум. надсавјетника I. кат. 5. групе при ђурђевачкој им. општини у Бјеловару.

Војвода Рихард, за надофицијала III. кат. 2. групе при градишкој имовној општини.

Илић Чедомил, за шефа рачуноводства II. кат. 4. групе при дирекцији шума у Алексинцу.

ПРЕМЕШТЕНИ СУ:

Миклавић Франц, управитељ шум. управе I. кат. 8. групе из Бохињске Бистрице на Блед.

Јанковић Даница, писар II. кат. 3. групе од генералне дирекције шума кабинету Министра Шума и Рудника.

Обркњежевић Љубинко, администр. чин. II. кат. 5. групе од генералне дирекције шума шум. управи у Београду.

Демировић Салих, администр. чин. III. кат. 3. групе из кабинета Министра Шума и Рудника шум. управи у Београду.

Канотиј Стјепан, шум. надповјереник I. кат. 9. групе из Крапине среском поглавару у Иванец.

Смилај Иван, шум. инжињер I. кат. 9. групе из Иванца среском поглавару у Крапину.

Мајић Јосип, помоћник шум. управитеља II. кат. 3. групе из Бос. Градишке шум. управи у Бања-Луци.

Семиз Ристо, шумар II. кат. 3. групе из Рогатице шум. управи у Љубушки.

Радошевић Венцеслав, шум. инжињер I. кат. 7. групе из Вировитице за шефа шум. управе оточке им. оп. у Врховинама.

Ферић Илија, шум. инж. пристав I. кат. 9. групе из Врховина за шефа шум. управе оточке им. оп. у Перушићу.

Јагровић Светозар, шум. надинжињер I. кат. 7. групе из Глине за шефа шум. управе у Карловцу.

Корженски Владислав, окружни шумар II. кат. 3. групе из Охрида шум. управи у Прокупље.

Илић Радивој, окружни шумар I. кат. 9. групе из Прокупља шум. управи у Охрид.

Маруци Иван, шум. референт I. кат. 7. групе из Берана среском поглаварству у Сплит.

Згурић Михајло, шум. надинжињер I. кат. 7. групе из Чабра за шефа кр. шум. управе у Чаковцу.

Петровић Лазар, инспектор I. кат. 6. групе из Скопља дир. шума у Алексинац.

Смиљанић Никола, рач. официјал II. кат. 4. групе од градишке имов. оп. слуњско-банским им. општинама.

Смилај Иван, шум. инжињер I. кат. 9. групе из Крапине слуњско банским им. општинама у Петрињу.

Кариолић Станко, шум. инж. пристав I. кат. 9. групе од слуњско-банских им. оп. среском поглавару у Јастребарско.

Тодоровић Благоје, администр. чинов. III. кат. 4. групе из Крагујевца дирекцији шума у Чачак.

Горић Сулејман, надшумар II. кат. 3. групе из Ужица шум. управи у Рогатицу.

Новаковић Светозар, окружни шумар I. кат. 8. групе из Чачка шум. управи у Д. Милановац.

Живановић Бранко, подшумар III. кат. 3. групе из Д. Милановца шум управи у Алексинац.

УМИРОВЉЕН ЈЕ:

Станковић Василиј, администтр. чинов. III. кат. 2. групе при шум. управи у Скопљу.

ИЗ ДРЖ. СЛУЖБЕ ОТПУШТЕН ЈЕ:

Ђорђевић-Бркић Рајко, администтр. чинов. III. кат. 4. групе при шум. управи у Тетову.

GOZDAR.

Z gozdarsko šolo in državnim izpitom, dobro verziran v vseh v stroko spadajočih poslih in umetnem ribarstvu, z večletno prakso išče mesta. Ponudbe na upravo »Šumarskega lista« pod »G o z d a r«.
S. br. 150/3.

NADGOZDAR.

Za upravo gozdov v Kamniški Bistrici se sprejme nadgozdar s kvalifikacijo za samostojno gozdarsko gospodarstvo.

Prošnje z navedbo mesečnih zahtevkov je vložiti do 15. junija 1925. na odbor Meščanske Korporacije v Kamniku.

Ker ni deputatnega stanovanja, imajo prednost prosilci brez družine.

K a m n i k, dne 9. maja 1925. Za gospodarski odbor:
načelnik: **Rudolf Debevec.**

INŽINJER ŠUMARSTVA.

Inžinjer šumarstva, Ukrajinac traži mjesto u šumarskoj struci.

Ponude kao i uvjete slati na adresu: Ing. Štefan Matvienko, Poděbrady Nádražni 193. Čehoslovakia.

Broj 3979/1925.

NATJEČAJ.

Temeljem rešenja Gospodina Ministra Šuma i Rudnika od 5. marta 1925. br. 33.722 — 1924., a u skladu sa § 52. šum. zak. te § 12. zakona od 26. III. 1894. raspisuje se ovime natječaj za popunjenje mjesta lugara šuma z. z. Desinec-Prhoč uz godišnju platu od 12.000 Dinara slovima dvanaest hiljada Dinara te 16 (šestnaest) prostornih metara ogreva na panju u šumi kao deputat u naravi.

Molbe propisano biljegovane i obložene:

1. Krsnim listom.
2. Svjedodžbom o s dobrim uspjehom položenom ispitu za lugarsku službu.
3. Svjedodžbom o ponašanju izdanom po nadležnom opć. pogl. a vidiranom po tom poglavarstvu pretpostavljenom sreskom poglavaru. Imadu se predati najkasnije 15. juna 1925. u uručbeni zapisnik ovog poglavara.

Na kasnije stigle ni nedovoljno obložene molbe ne će se uzeti obzir.

J a s k a, 2. V. 1925. Sreski poglavar
kr. odsječni savjetnik:
Ferković v. r.

Broj 2288.

OGLAS.

Kod poglavara sreza Čajničkog u Čajniču prodavaće se u utorak dana 2. juna 1925. god. u 10 sati pre podne putem javne usmene i pismene dražbe 2000 m^3 omorovog i jelovog korisnog drveta na panju u šumi Hanski Dolovi odel. 245 H. (izvan ugovornog područja).

Isklična cena iznaša 23 Dinara prosečno po m^3.

Svaki nudioc mora pre početka dražbe položiti vadij od 4600 Dinara u novcu ili vrednosnim papirima, koji se primaju kod sklapanja ugovora sa državom i takesnu marku od 100 Dinara. — Strani pripadnici treba da polože dvostruki vadij.

Dostalac će platiti 6% od celokupne kupovine u fond za pošumljavanje i sve troškove raspisa dražbe.

Pismene ponude sa vadijem i taksenom markom od 100 Dinara treba poslati zapečaćene Poglavaru sreza Čajničkog u Čajniču najkašnje do 10 sati dana 2. juna 1925. god. sa oznakom na omotu: »Ponuda na 2000 m^3 jelove i omorove gradje u Hanskim Dolovima«.

Kasnije prispjele ponude i očitovanja neće se uvažiti.

Ministarstvo Šuma i Ruda bira slobodno izmedju usmenih i pismenih ponuda i može sve bez navedenja razloga odbiti.

Do rešenja vezani su nudioci na svoje ponude.

Čajniče, 26. aprila 1925.

Poglavar sreza.
S. Jovanović.

Broj 5071 — 1925.

OGLAS.

Prodaje se samo putem pismenih ponuda i to:

1. Na području kr. Šumske Uprave u Karlovcu izradjeni i na stovarište kod željezničke stanice u Vojniću izveženi hrastovi trupci sa kubnom sadržinom od 2053 m^3 uz iskličnu cijenu od 640 Dinara po kubnom metru. Vadium 132.000 Dinara.

2. Na području kr. Šumske Uprave u Kostajnici izradjeni i na stovarište kod željezničke stanice u Majuru izveženi hrastovi trupci sa kubnom sadržinom od 296 m^3 uz iskličnu cijenu od 580 Dinara po kubnom metru. Vadium 17.500 Dinara.

Sa 100 Dinara taksirane i dobro zatvorene ponude valja predati najzad do 11 sati dana 15. juna 1925. potpisanoj Direkciji, gdje se mogu vidjeti i dobiti dražbeni i kupoprodajni uslovi, obrazac i omot ponude.

U Zagrebu, dne 29. aprila 1925.

Kr. Direkcija Šuma.

Broj 7693/925.

DRAŽBA HRASTOVIH STABALA.

Dne 18. lipnja 1925. u 10 sati pr. podne obdržavati će se u uredu sreskog poglavara u Varaždinu putem pismenih ponuda dražba 128 hrastovih stabala, stojećih na pašnjaku Topolje z. z. Štefanec sa 77.50 m^3 za tvorivo a 240.50 pr. mtr. za gorivo.

Navedeni pašnjak udaljen je od glavne ceste Varaždin—Ludbreg oko 1 km a cestom do željezničke stanice Varaždin oko 10 km.

Pismene ponude, propisno biljegovane i uz priklop žaobine od 10% od ponudjene svote valja predati najkasnije dn 18. lipnja do 10 sati prije podne kod sreskog poglavara u Varaždinu.

Na omotu ponude valja staviti: »Ponuda na 128 hrastovih stabala z. z. Štefanec, koja će se prodavati 18. lipnja 1925. godine.

Na brzojavne i kasnije stigle ponude neće se nikakav obzir uzeti.

Potanji dražbeni uvjeti mogu se viditi kod šumarskog referenta sreskog poglavarstva u Varaždinu za vreme uredovnih satova.

U Varaždinu, dne 12. maja 1925. godine.

Poglavar sreza.

Broj 6444.

OGLAS DRAŽBE.

Temeljem odobrenja g. Oblasnog Velikog Župana u Zagrebu od 11. V. 1925. br. 33.995 obdržavat će se kod ovog sreskog poglavarstva dana 18. lipnja u 11 sati javna pismena dražba vrhu prodaje 11087 hrastovih stabala nalazećih se u šumi Topoljak vlastništvo z. z. Budaševo.

Od tih hrastova 2763 komada je sirovih ostali su posušeni.

Isklična cijena je 857.714 Dinara.

Šuma je od željezničke stanice Sisak udaljena 6 km. Propisno biljegovane ponude sa 10% žaobinom treba predati do rečenog sata u uručbeni zapisnik ovog sreza. Ponude ispod isklične cijene se ne primaju. U ponudi mora biti navedeno, da su nudiocu dražbeni uvjeti poznati i da na iste pristaje.

Pobliži dražbeni uvjeti mogu se vidjeti u uredovnici ovosreskog šumarskog tehničara za vrijeme uredovnih sati.

Sisak, dne 26. maja 1925.

Sreski poglavar:
Dr. Trnski v. r.

Broj 6349 — 1925.

OGLAS LICITACIJE DRVA.

Kod kr. Direkcije Šuma u Zagrebu prodavaće se pismenom licitacijom dana 30. juna 1925. u 11 sati u dvije prodajne skupine ove sječine:

Na području kr. Šumske Uprave u Ogulinu.

Skupina I. U sjekoredu III. okružje 4/3 na panju jelovih 1885 drveta, procijenjenih na 3949 m³ tvoriva i 3116 m³ goriva, bukovih 1910 drveta procijenjenih na 632 m³ tvoriva i 3250 m³ goriva, te javorovih 35 drveta procijenjenih na 48 m³ tvoriva i 132 m³ goriva, sve uz iskličnu cijenu od 363.825 Dinara. Vadium 37.000 Dinara.

Skupina II. U sjekoredu IV. okružje 3/3 na panju jelovih 1306 drveta, procijenjenih na 2791 m³ tvoriva i 2232 m³ goriva, bukovih 6274 drveta procijenjenih na 3023 m³ tvoriva i 7726 m³ goriva, te javorovih 88 drveta procijenjenih na 96 m³ tvoriva i 138 m³ goriva, sve uz iskličnu cijenu od 506.835 Dinara. Vadium 51.000 Dinara.

Licitacija će se izvršiti po propisima zakona o Državnom Računovodstvu, a naročito se ističu ovi uslovi:

Sa 100 Dinara taksirane i dobro zapečaćene ponude valja predati kod podpisane Direkcije najkasnije do 11 sati dana 30. juna 1925. Na omotu ponude

ima biti jasno ispisano: »Ponuda za sječine, koje kr. Direkcija Šuma u Zagrebu prodaje na licitaciji dana 30. juna 1925.« U ponudi mora nudioc da izjavi, da su mu svi uslovi licitacije i ugovora dobro poznati i da ih u cijelosti usvaja.

Kod predavanja ponuda ima ponuđač komisiji predati i revers (potvrdu) blagajne Direkcije, da je položio gore označeni vadium, nadalje svjedočanstvo o svojoj nadmetačkoj sposobnosti i konačno uvjerenje, da je svoju radnju prijavio poreskim vlastima i platio porez za tekuće tromesečje.

Ponude podnešene poslije odredjenog roka, nadalje telegrafske i konačno ponude, koje ne odgovaraju uslovima ovog oglasa, uslovima licitacije i ugovora, neće se uzeti u obzir.

Ponude se moraju sastavljati za svaku skupinu zasebice, pa se prema tome isključuju komulativne ponude za obadve skupine. Ali jedna te ista oferta može sadržavati i ponude za obe skupine, nu u tome slučaju mora ponuda za svaku skupinu biti zasebice označena.

Kupovnina se ima platiti u četiri jednaka obroka i to: prvi obrok u roku od 14 dana od dana obavijesti, da je licitacija odobrena, drugi obrok prije početka izvoza prve četvrtine izradjene robe, ali najduže do 1. novembra 1925., treći obrok prije početka izvoza druge četvrtine izradjene robe, ali najkasnije do 1. aprila 1926. i četvrti obrok prije početka izvoza ostatka izradjene robe, ali najduže do konca augusta 1926. godine.

Kod uplate prvog obroka kupovnine, dužan je kupac platiti još 6% u fond za pošuljenje i 0.2% za uzgojnu zakladu šumarskih činovnika od cijele kupovnine, te propisane takse na ugovor.,

Rok za izradbu i izvoz ustanovljuje se do 30. aprila 1927.

Ostali uslovi licitacije i uslovi ugovora mogu se saznati u radno vrijeme kod kr. Direkcije Šuma u Zagrebu, te kod kr. Šumske Uprave u Ogulinu.

U Zagrebu, dne 20. maja 1925.

Kr. Direkcija Šuma.

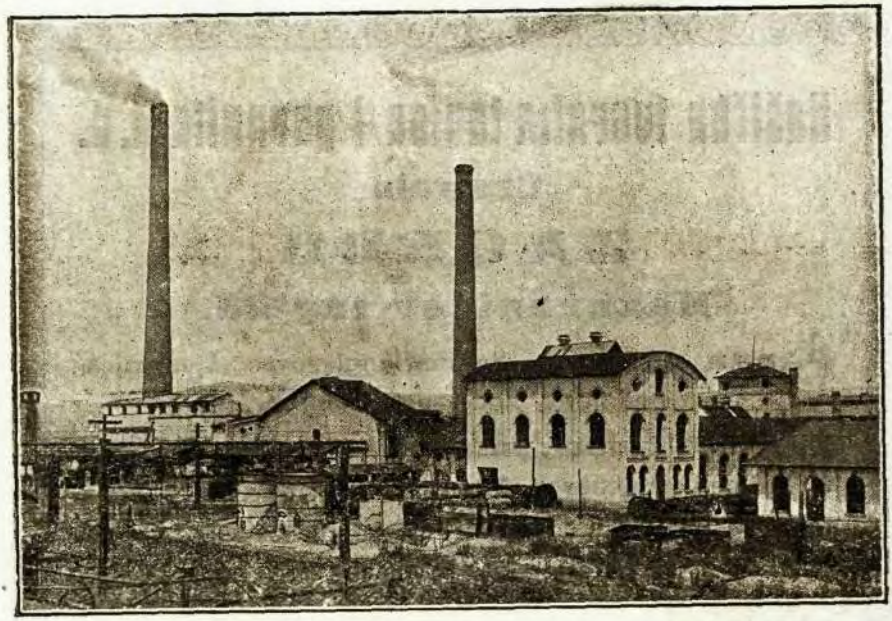

PRVO JUGOSLOVENSKO D. D. ZA ŠUMSKO GOSPODARSTVO I INDUSTRIJU, DESTILACIJA DRVA D. D.

Centrala:

ZAGREB

Boškovićeva 33.I

Poduzeća:

Tvornica za suhu destilaciju bukovog drveta u **Tesliću**. Parna pilana u **Tesliću** i vlastelinstvo u **Siraču** kraj Daruvara.

Produkcija:

Aceton, metilni alkohol, drveni kreč, drveni ugljen, ketoni, formaldehyd sredstva za denaturiranje, lahka i teška ketonska i acetonska ulja katran i smola, katranska kreozotna ulja, željezni lak. Sve vrsti smrčevog, jelovog i borovog rezanog materijala, javorovi i jasenovi trupci. Vapno za građevne i tvorničke svrhe.

Našička tvornica tanina i parapila d. d.

Centrala

ZAGREB

Mažuranićev trg 23.

Parne pilane: Sušine-Gjurgjenovac, Ljeskovica, Andrijevci, Podgradci i Karlovac.

Tvornica tanina, parketa, bačava, pokućtva u Sušine-Gjurgjenovcu, **tvornica škatulja i ljupljene robe** u Podgradcima, **Impregnacija** u Karlovcu.

LOVAČKE PUŠKE

najfinije izrade, dvocjevke, risanice, trocjevke, automatske pištolje, revolvere, flobert puške, MUNICIJU I PRIBOR dobavlja

SLOVENSKA TVORNICA OROŽJA

ZALOGA P. WERNIG BOROVLJE, DR. Z O. Z.

RADOVLJICA (SLOVENIJA)

Jugoslovensko Novinsko d. d., Zagreb.

Radionica za preciznu mehaniku
VILJEM SEQUARDT
Ljubljana, Šelenburgova ulica 4.

Generalno zastupstvo i glavno skladište instrumenata

Starke & Hammerer, Wien.

Teodoliti, tahimetri, nivelacioni poljski i šumarski instrumenti, nivel. letve, trasirke, libele, busole, meraći lanci i vrpce, planimetri, pantografi, ombrografi, ombrometri, visinski barometri i aneroidi, **brojčani čekići, šumska kladiva i sve šumarske instrumente i potrebštine,** crtaći pribor, precizna šestila, svetlobni prozirni i milimetarski papiri, „Normograph" - šablone za pismo.

Brušenje risaćih pera i sve popravke točno i solidno. Zajamčeno precizna rektifikacija geodetskih instrumenata.

Slovenska industrija kožnatih odela
DRAGO SCHWAB
Ljubljana, Dvorni trg broj 3.

Izrađuje sve vrsti kožnatih odela, kao kaputa, gunjača, hlača, kapa i t. d. iz najfinije kože.

Specijalno skladište

engleskog i češkog sukna za odela i ogrtače.

Bogati izbor svakovrsnih odela, zimskih kaputa, ranglana, ogrtača i t. d.

Vlastita izradba!

Nepromočivi plaštevi, ogrtači za kišu od jednostavnih do najfinijih.

Za cij. gg. šumare znatan popust! - Tražite uzorke!

СТРУГАРА
ПРОМЕТНЕ БАНКЕ Д. Д. У БЕОГРАДУ
НА ДУНАВУ

Прерађује све врсте грађевног материјала

смрчевог, јеловог и боровог

израђује шифboden, коцке за калдрму, сандуке за паковање у свим облицима и димензијама.

УСЛУГА БРЗА И ТАЧНА

ЦЕНА ВРЛО УМЕРЕНА.

Dioničarsko društvo za eksploataciju drva
Zagreb, Trg N br. 3
Telefon 16-34, 12-38
Brzojavi: „EXPLOITAT"

Parna pilana i tvornica parketa VIROVITICA
Prodajni ured BANJA-LUKA

Proizvađa i eksportira:
hrastovu robu, parenu i neparenu bukovinu, mekanu rezanu građu, gorivo drvo te parkete

Société Anonyme d' Exploitation forestière
Zagreb, Trg N br. 3
Téléphone 16-34, 12-38
Télégrammes: „EXPLOITAT"

Scierie à vapeur et fabrique de parquets VIROVITICA
Bureau de vente BANJA-LUKA

Produits et exporte:
matériaux en chêne, hêtre étuvé et non étuvé, bois tendre materiaux de construction, matérieux sciés et bois pour chauffage et parquets.